

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN
ETİK DEĞERLERE YATKINLIK DURUMLARI İLE
KİŞİSEL DEĞERLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hilal GÜREL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

KIRŞEHİR- HAZİRAN / 2023

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN
ETİK DEĞERLERE YATKINLIK DURUMLARI İLE
KİŞİSEL DEĞERLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hilal GÜREL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

KIRŞEHİR- HAZİRAN / 2023

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm.

Hilal GÜREL

ÖNSÖZ

Bu araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık durumları ile kişisel değerleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılında yapılmıştır. Çalışma Türkiye evrenini temsil etmesi açısından geniş kapsamlı olarak kurgulanmış olup, Türkiye'deki Milli Eğitim Bakanlığı kurumlarında görev yapmakta olan 706 öğretmen ile yürütölmüştür.

Çalışma süresince bana yol gösteren ve destek olan Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ'e teşekkür ederim.

Bu günlere gelmemde emeği olan, yaptığım çalışmalarda beni her zaman destekleyen ve her koşulda yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, araştırma süresince gönöllü olarak çalışmaya destek veren tüm katılımcılara teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2023

Hilal GÜREL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar.....	vii
SİMGE VE KISALTMALAR.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Araştırma Konusu.....	3
2.1.1. Beden Eğitiminin Tanımı	3
2.1.2. Sporun Tanımı	4
2.1.3. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Eğitim Programlarına Girişi.....	5
2.1.4. Millî Eğitimde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihçesi	5
2.1.5. Millî Eğitim Bakanlığında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amacı	7
2.1.6. Millî Eğitim Bakanlığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	8
2.1.7. Etik Kavramı	8
2.1.8. Ahlak-Etik İlişkisi	9
2.1.9. Meslek Etiği Kavramı	10
2.1.10. Spor Etiği	11
2.1.11. Sporda Ahlaki Değerler	12
2.1.12. Etik ve Sportif Değerler	13
2.1.13. Fair Play.....	14
2.1.14. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Fair Playin Önemi	15
2.2. Araştırma Problemi.....	15
2.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	16
2.4. Sınırlılıklar.....	17
3. GEREÇ VE YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Deseni/Modeli	18
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi/Çalışma Grubu	18

3.3. Veri Toplama Süreci ve Veri Toplama Araçları.....	21
3.4. Veri Analizi/Çözümlemesi	23
4. BULGULAR	26
4.1. Betimsel Bulgular	26
4.2. İlişkisel Bulgular.....	28
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	38
KAYNAKÇA.....	45
EKLER	56

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: İstatistikî bölge sınıflaması ve çalışma örnekleme

Tablo 3.2: Çalışma örnekleme ilişkin demografik bilgilere ait frekans ve yüzdeler

Tablo 3.3: Normallik dağılımları ile ilgili bulgular

Tablo 3.4: Ölçeklerin puanlandırılması için verilen değer aralıkları

Tablo 4.1: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular

Tablo 4.2: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular

Tablo 4.3: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlıkları ve kişisel değerleri arasındaki ilişkiye ait Spearman Brown testi sonuçları

Tablo 4.4: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.5: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.6: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.7: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.8: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

Tablo 4.9: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.10: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 4.11: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

SİMGE VE KISALTMALAR

SBF : Spor Bilimleri Fakültesi

SS : Standart sapma

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences (Analiz programı)

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

M.Ö. : Milattan önce

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ETİK DEĞERLERE YATKINLIK DURUMLARI İLE KİŞİSEL DEĞERLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hilal GÜREL

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sporla Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Vahit ÇİRİŞ

Bu çalışma ile beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeyleri ile kişisel değerleri, bazı demografik sorulara verilen cevapların değerlendirilmesiyle benzer ya da farklı çıkan sonuçlar değerlendirmeye alınmıştır.

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline dayalı olarak yürütülmüştür.

Çalışmaya Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan 706 beden eğitimi ve spor öğretmeni katılmıştır. 67 sorudan oluşan anketi çevrimiçi ve telefon görüşmeleri yoluyla doldurup kaydetmişlerdir. Sonuçlar SPSS programıyla değerlendirilmiştir.

Veri toplama süreci sonunda elde edilen nicel verilerin analizi betimsel ve ilişkisel veri analizi teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik

değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerlerini belirlemek için frekans (f), yüzde (%), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (SS) değerlerinden yararlanılmıştır. İlişkisel veri analizi uygulanmadan önce elde edilen veri setinin homojenliğe bakılmış. Ayrıca verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ortalama, mod, medyan, çarpıklık, basıklık ve Kolmogorov-Smirnov değerlerine bakılarak karar verilmiş ve bu bağlamda veri analizi süreci şekillendirilmiştir.

Çalışma sonucunda farklı alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilirken anlamlı farkın oluşmadığı alt boyutlar da tespit edilmiştir. Örneğin kadın beden eğitim ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıklarının ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde katılımcıların yaş değişkenine göre mesleki etik algılarına bakıldığında daha genç yaşta görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıklarının fazla olduğu görülmüştür. Kıdem ve statü değişkenlerine bakıldığında ise katılımcılar arasında anlamlı fark yaratacak bulgulara rastlanmamıştır.

Sonuç olarak; etik değerlere yatkınlık ve kişisel değerler envanterinin ortalama, medyan ve mod değerlerinin birbirine yakın olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanında elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1,746 ile ,145 arasında değişmektedir. Kolmogorov-Smirnov sonuçları incelendiğinde ise etik değerlere yatkınlık ve kişisel değerler envanteri “p” değerlerinin anlamlı oldukları görülmüştür ($p < .05$).

Haziran 2023, 69 Sayfa.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Etik Değerler, Kişisel Değerler

ABSTRACT

M.Sc. THESIS

EXAMINATION OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' SUITABILITY TO ETHICAL VALUES AND PERSONAL VALUES IN TERMS OF SOME VARIABLES

Hilal GÜREL

Kırşehir Ahi Evran University

Institute of Health Sciences

Department of Physical Education and Sport Sciences

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Vahit ÇİRİŞ

With this study, it was aimed to determine the predisposition levels of physical education teachers to ethical values. In addition, similar or different results were evaluated by evaluating the personal values questions asked to the teachers and some demographic questions.

This study was conducted based on the relational screening model, one of the quantitative research methods.

706 physical education teachers working under the Ministry of National Education participated in the study. They filled and recorded the questionnaire consisting of 67 questions online and via telephone interviews. The results were evaluated with the SPSS program.

The analysis of the quantitative data obtained at the end of the data collection process was carried out using descriptive and relational data analysis techniques. Frequency (f), percentage (%), mean ($\bar{x}$) and standard deviation (SD) values were used to determine physical education teachers' tendency to ethical values and personal values. Before applying the relational data analysis, the homogeneity of the obtained data set was checked. In addition, it was decided whether the data showed a normal distribution or not by looking at the mean, mode, median, skewness, kurtosis and Kolmogorov-Smirnov values, and in this context, the data analysis process was shaped.

As a result of the study, while a significant difference was found in different sub-dimensions, it was also determined that there was no significant difference. For example, it was observed that female physical education and sports teachers' predisposition to ethical values was higher in general and sub-dimensions of the scale. Likewise, when the professional ethics perceptions of the participants according to the age variable are examined, it is seen that the physical education and sports teachers who work at a younger age are more inclined to ethical values. Looking at the variables of seniority and status, no findings that would make a significant difference between the participants were found.

In conclusion; it was determined that the mean, median and mode values of the ethical values and personal values inventory were not close to each other. In addition, the skewness and kurtosis values of the obtained data vary between -1,746 and ,145. When the Kolmogorov-Smirnov results are examined, it is seen that the "p" values of the ethical values and personal values inventory are significant ($p < .05$).

The results obtained need to be validated in larger populations to be conclusive.

June 2023, 69 Pages.

Keywords: Physical Education Teacher, Ethical Values, Personal Values

1.GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim-öğretim sürecinde karşılaştığı durumların etik boyutta olup olmadığını yorumlayabilmesi ve etik sorunla karşılaşılan bir durum oluştuğunda duruma uygun kararlar verebilmesi için etik kavramını, çerçevesini, bakış açısını bilmesi gerekir. Etik ilkelere uygun davranış; bireyin davranışlarına yön çizen kişisel değerlerin bir yansımasıdır. Etik açıdan sorun teşkil eden bir durum yaşandığında duruma uygun kararlar verebilmek için beden eğitimi öğretmenin hem kendi değerlerini hem de içinde bulunduğu durumu iyi tanması önemlidir.

Beden eğitimi bedensel, ruhsal ve toplumsal davranışları şekillendirme eğitimidir. Beden, bu tür eğitimde amaç değil araçtır. Büyük ve küçük kas çalıştırması yoluyla bedensel özellikleri geliştirmede doğal bir kazanımdır. “Beden eğitimi, organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm kişilik eğitimidir (1). Günümüzde sağlığın ve sosyalliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olan beden eğitimi; fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal açılardan hem bireyin hem de toplumun sağlıklı ve sağlığını korumak için yapılabilecek aktiviteleri öğretmesi bakımından genel eğitimin çok önemli bir parçasıdır (2). Spor ise fiziksel olarak faydalarının zaman içinde ortaya çıktığı, kendi içinde şekillendirici ve düzenleyici kuralları olan, bireysel ya da grup halinde yapılabilen, oyun olarak da kendisini ortaya koyan fiziki yarışmaların tamamıdır (3). Beden eğitimi ve sporun ders olarak eğitim kurumlarına dahil edilmesi Selim Sırrı Tarcan ile başlamıştır. Selim Sırrı Tarcan, 1911 yılında şu anda Milli Eğitim Bakanlığı görevini yapan Maarif Müdürlüğünün başına getirilmiştir. Bu dönemde tüm okullara planlı bir şekilde beden eğitimi dersleri konmuştur. Yine bu dönemde, seçmeli ve zorunlu ders olarak okutulan beden eğitimi derslerinde istihdam edilecek beden eğitimi ve spor uzmanlarını yetiştirmek amacıyla yüksekokullar ve kız öğretmen okulları desteklenmiştir (4).

Beden eğitimi ve spor derslerinin MEB bünyesinde ders olarak okutulmasının amaçlarından biri Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatında şu şekilde özetlenmiştir. “Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı, güçlü bir kişilik ve karakter yapısına sahip, milli

değerlerini benimsemiş, ahlaki yönden kendini geliştirmiş, insan haklarına saygısı olan yaratıcı ve verimli insanlar yetiştirmektedir.”

Etik, insan davranışlarının ahlaki bakımdan iyi-kötü veya doğru yanlış olarak değerlendirilmesine yönelik bir felsefe dalı olarak tanımlanmaktadır (5). Ahlâk doğru veya yanlış, iyi veya kötü, erdemli veya kusurlu hareketlerimizi, düşüncelerimizi değerlendirme ile ilgilidir (6). Etiğe bakacak olursak, sadece fiilin kendisini değil, fiilin yapılmasında altında yatan nedenleri, fiilin oluşma sürecini, fiilin ortaya çıkardığı sonuçların neleri etkilediği ve etki ettiği insanı da incelemektedir (7).

Mesleki etik; bireylere nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda emir ve yasak çerçeveleri belirleyen, onları şu veya bu şekilde hareket etmeye yönlendiren, bireysel ilgi ve tercihlerimize bir sınır belirleyen ve hatta gerektiğinde daha ileri gitmesini engelleyen kurallardan oluşan çerçevelerdir (8).

Sporun ahlaki ilkesi fairness'dir. Bilindiği gibi fairness sözcüğü, İngilizce kökenli olup, dilimizde karşılığı doğru, dürüst, hakça, tarafsız, hoş, latif vb. gibi birçok anlama gelen "fair" sözcüğünden türetilmiştir. Fairness ise, girilen uğraşta dürüst davranmak, hak gözeterek eylemek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelmektedir (9).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaşılan etik sorunlarda ya da etik dışı durumlarda farkındalığını artırmak, daha etkili çözüm önerileri sunmak için etik değerlerine yaklaşımlarının tespit edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra etik karar verme sürecinde etik davranışı şekillendiren ve etik davranışa yön veren (belli konulardaki) kişisel değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri ve etik duyarlılıkları ile ilgili yapılan bu çalışmanın, öğretmenlerin kişisel farkındalıklarını artırmalarının yanı sıra bu konudaki çalışmaların sınırlı kalması gerekçesiyle Beden eğitimi ve spor öğretmenliği eğitim ve uygulaması ile birlikte bilimsel literatüre ve alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1.Araştırma Konusu

2.1.1.Beden Eğitiminin Tanımı

Beden eğitimi en genel tanımıyla kişisel yönden insan sağlığı, karakter gelişimi, morali ve motivasyonu, verimliliği, milli duygular açısından sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan alakalı, en etkili eğitim ve sağlık faaliyetidir. Bu açıdan bakıldığında zihni ve fikri gelişimin, ancak beden de gelişmesiyle uyumlu ve dengeli olunması halinde insanın ve sonrasında toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabileceğinde tam bir görüş birliği vardır. Genel eğitimin bir parçası olarak beden eğitimi; fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal yönlerden, toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşmasında fayda sağlayarak genel eğitimin oluşmasında önemli rol oynar (2).

Beden eğitimi fiziksel, zihinsel ve sosyal davranışları olumlu yönde şekillendirme eğitimidir. Bedenimiz, bu tür eğitimlerde amaç değil araçtır. Büyük ve küçük kas çalışmaları yoluyla fiziksel özellikleri kazanmak, tüm vücudu geliştirmenin ve özellikleri artırmanın aracıdır. Beden eğitiminde fiziksel çalışmalar yapılması sadece fiziki gelişmenin değil bütüncül bir şekilde tüm organizmayı geliştirmenin yoludur. Daha açık ifade edersek beden eğitimi şöyle tanımlayabiliriz: “Vücudun kasları çalıştıran etkinlikleri yapması yoluyla bireyin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal bütünlüğüne zarar vermeden, bireyin toplum faydasına dokunacak şekilde en iyi gelişimini gerçekleştirme eğitimidir. Beden eğitimi, etkinlikler yoluyla bireyin büyüme ve gelişimini sağlayan, davranışlarını geliştiren en güçlü eğitim alanıdır.” Beden eğitimi; oyun, yarışma, jimnastik egzersiz ve spor gibi tüm vücudu eğiten bütün fiziksel aktiviteleri içinde bulunduran genel bir kavram olmakla birlikte, fiziksel etkinlikler içinde ve fiziksel etkinlikler aracılığı ile eğitimidir (1).

Lee ve diğerlerine (2007) göre, verimli bir beden eğitimi süreci, bireylere fiziksel açıdan fayda sağlayacak etkinlikleri yaptırmak ve bu etkinliklerin doğru şeklini öğretmektir (10). Diğer bir tanıma göre de beden eğitimi; sağlıklı, güçlü, mutlu bireyler haline gelmek

için yapılan etkinliklerle birlikte güçlü bir kişilik ve karakter yapısı, ahlaki değerleri sağlamlaştırmak, kültürleşme, toplumlaşma ve milli duyguları pekiştirmek demektir (11).

Bireylerin kendi kişisel özelliklerini de dikkate alarak hem kendileri için hem de toplumsal açıdan faydalı bireyler olması için özelliklerini geliştirmek için yapılan kişilik eğitimi beden eğitiminin diğer bir tanımıdır. Amaç bireyleri milli kültür ve değerlerini tanıyan, yapıcı ve üretken olabilen hem kişisel hem de sosyal olarak sağlıklı, mutlu ve huzurlu bireyleri yetiştirmek ve iyi ahlak kavramını bireylerde yerleştirmektir (12).

2.1.2. Sporun Tanımı

Spor, kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığının geliştirilmesinin yanı sıra, belli kurallar dahilinde, rekabet duygusu içinde mücadele etme, yarışma, heyecan duyma, kazanma ve üstün gelme amacını taşır (13). Genel ve özel açılardan bakıldığında bedensel hareketin sosyal önemi çok büyüktür. Spor, büyük etkileşimler yaratan toplumsal ve kültürel bir olaydır. İnsanlar için harekete ilişkin davranışlarında organize olarak önceden verilmiş ilişkiler bütünüdür (14).

Hergüner'e göre spor;" İnsanların, toplumların ve farklı milletlerden insanların dil, din, ırk ve rejim farklarına bakılmadan olumlu bir amaç için bir araya gelmesini, aynı şartlar altında emek göstermesini ve kurallara uymada herkesin eşit davranmasını sağlayan olgudur". Bu yüzden beden eğitimi ve sporu özellikle gençler arasında ve tüm okul düzeyinde teşvik etmek önemlidir (15).

Kişinin özgüven geliştirmesi, grup çalışmasına uyum sağlaması, karşılıklı dayanışma, davranış dürüstlüğü ve ahlaki alışkanlıkların gelişmesi ile toplumda kültürel seviyesinin yükselmesi, spor aracılığı ile kazanılabilmektedir. (16). Sporun insan vücuduna yararları zaman içinde kendini göstermeye başlar. Kendi içinde kurallarının olması, bireysel ya da grup halinde yapılabilir olması, oyun olarak kendisini ortaya koyan fiziki yapısının olması ve yarışmalardan oluşması özelliklerinden bazılarıdır (2).

Diğer bir açıdan değerlendirildiğinde ve tarihsel sürece bakıldığında sporun şekillenmesinde farklı görüşler de ortaya atılmıştır. Bunlardan biri şu şekildedir: "Spor; insanların ilk zamanlardan beri doğada en temel becerileri kazanırken geliştirdiği özellikleri, araçlı veya araçsız şekilde öğrendiği savaş yöntemleri ve hayatta kalma içgüdüleriyle geliştirdiği fiziksel özelliklerinin boş zamanlarında daha da geliştirerek tek başına ya da toplu halde uyguladığı etkinliklerdir. Özünde barışı temel alan ve benzetim yoluyla

geliştirdiği tekniklerin, oyun oynama, oyalanma, iyi vakit geçirme ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı olarak, estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve sosyal süreçtir.” (17).

2.1.3. Beden Eğitimi Derslerinin Eğitim Programlarına Girişi

16. yüzyıldan itibaren bilim insanları ve felsefe düşünürleri eğitimin amaçlarının tek yönlü olmadığını, insanların bütün yönleriyle uyumlu olacak şekilde geliştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. (18).

18.yüzyılda beden eğitimini bilimsel temelleriyle inceleyerek genel eğitime dahil etmeye çalışan F.L. Jahn'dır (1778-1852). Jahn, jimnastiğin okul programlarına bir eğitim-öğretim aracı olarak girmesini sağlayan eğitimciler diyebiliriz. 19. yüzyılda ise Spies “Cimnastik Sanat Bilgisi” adlı eserinde serbest çalışmaların sadece bireysel olarak değil gruplar halinde de uygulanabileceğini anlatmıştır. Spies aynı zamanda okullara spor yapabilecekleri salonlar yapılmasını desteklemiştir. Öğrencilerin beden eğitimi ve jimnastik yeteneklerinden uygulama sınavı yapılabileceğini ve bahsedilen eğitimlerin verilmesi için üniversitede beden eğitimi konusunda uzman eğitimcilerin yetişmesi için bölümler açılması gerektiğini anlatmıştır (3).

Avrupa’da Alman ve İsveç jimnastik akımları gelişme gösterirken, Osmanlılarda ilk modern spor hareketlerinin başlaması Sultan Abdul Mecit döneminde olmuştur ve okul programlarına jimnastik dersi konmuştur.

Ülkemizde Selim Sırrı Tarcan’ın yurt dışında kendi alanlarında tahsil ve araştırma yapmak için bulunduktan sonra ülkemize geri gelmesiyle sistemli eğitim öğretim programlarını uygulamaya koymasıyla birlikte beden eğitimi dersleri devlet okullarında bir sistem üzerine oturtulmuştur.

Yine bu dönemde, kız öğretmen okullarının eğitim programlarına beden eğitimi dersleri eklenmeye çalışılmış ve beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Bu gerekliliğin sonucu olarak da beden eğitimi bölümleri açılmıştır.

2.1.4. Millî Eğitimde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihçesi

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde 1933 yılında kurulan Millî Eğitim Şûrası, eğitim öğretim faaliyetlerini incelemek, sorunlara çözümler üretmek ve eğitimde kaliteyi artırmak gibi bir misyonla faaliyetine başlamıştır (122287 Sayılı Maarif Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun, 1933). Bu misyonun gerekliliği olarak 1939’dan günümüze kadar farklı

aralıklarda toplanarak eğitim öğretim faaliyetleri hakkında görüş ortaya koymuştur. Bu görüşler diğer derslerin yanı sıra beden eğitiminin önemi, müfredattaki yeri ve öğrencilerin gelişimindeki önemini de içerir nitelikte olmuştur. Bu önemden hareketle 1962 de yapılan şurada alınan kararların hayata geçmesi için Beden Eğitimi ve İzcilik Müdürlüğü yetkilendirilmiştir. 1988 yılına gelindiğinde şuranın da önerisi ile üniversitelerde beden eğitimi konusunda işin içine dahil edilmiştir. Yapılan ortak çalışmaların sonucunda, 1996 yılında okullardaki tesislerin artırılması ve uygulamaya yönelik ders içeriğinin yoğunlaştırılması benimsenmiştir. 2006 yılından itibaren de beden eğitimi dersleri zorunlu ders niteliği kazanmıştır.

2010 yılında 18. Milli Eğitim Şurası toplanmıştır. Bu toplantıda alınan kararlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Beden eğitimi ve spor, müzik ve görsel sanatlar derslerine (okul öncesi eğitimden) itibaren branş öğretmenleri girecektir.
- Gerekli görülen öğretmen alımı yapılacaktır.
- Beden eğitimi ve sporla ilgili birimlere merkezde ve taşrada gereken uzman alımı yapılacaktır.
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine katılması hususunda engel oluşturan bir sağlık durumu varsa sağlık raporu ile belgelendirilecektir.
- Okullara beden eğitimi ile spor derslerinde kullanacakları gerekli olan tüm araç gereçler sağlanacaktır.
- İlköğretimin bütün sınıflarında beden eğitimi ve spor dersi not yerine “yeterli, geliştirilebilir” şeklinde değerlendirilecektir.
- Sportif etkinlikler için uygun koşullar hazırlanmalıdır.
- Eğitim öğretim ortam ve programları, öğrencilerin ders dışı faaliyetlere katılımını kolaylaştırmasını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
- İllerdeki her eğitim bölgesinde, bölge okullarının ortak kullanabilecekleri en az birer tane spor salonu, yüzme havuzu inşa edilmelidir.
- Okul ortamında sportif faaliyetleri destekleyecek ortam oluşturulmalıdır.
- Yaşam boyu sporu yaygınlaştırılmalı, spor yapılan alanlar düzenlenmeli ve spor tesislerinin ortak kullanımı sağlanmalıdır.
- Sportif becerisi bulunan özel yetenekli öğrenciler yetenek tespiti ile belirlenerek sisteme işlenmeli ve desteklenmelidir (19)

2.1.5. Millî Eğitim Bakanlığında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amacı

Anayasanın 57. ve 58. maddelerinde yer alan şekliyle, bireylerin ulusun milli ve manevi değerleri içerisinde hem bedenen hem de ruhen olumlu yönde gelişmelerini esas almayı amaç edinmiştir. Amaca uygun olarak alt amaçlardan bazılarının da şunlar olduğunu söyleyebiliriz;

- Atatürk'ün ve Türk büyüklerinin beden eğitimi ve sporla ilgili sözlerini anlama ve açıklayabilme,
- Milli bayramların anlamını ve önemini anlayabilme ve uygun şekilde davranma
- Demokratik hayatın gereklerine uygun hareket edebilme,
- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım bilgisi edinebilme,
- Beden Eğitimi ve Sporun sağlık üzerindeki faydalarını anlama,
- Boş zamanlarında sportif faaliyetlerde bulunmaya yönelme,
- Dostça oynama ve yarışma,
- Yarışmalarda kazananı tebrik etmeyi bilme
- Kaybetmeyi olgunlukla karşılayabilme,
- Hile ve haksızlığın karşısında durabilme,
- İş birliği içinde çalışmayı öğrenme,
- Lidere uygun davranma ve gerektiğinde lider olabilme,
- Özgüven geliştirme,
- Yerinde, hızlı ve doğru karar verebilme,
- Kamu kaynaklarını israftan kaçınma,
- Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve uygun kullanma,
- Bütün vücudu geliştirme ve güçlendirme
- Düzgün duruş alışkanlığı kazanma,
- Beden Eğitimi ve Sporla ilgili temel bilgileri kazanma, beceri geliştirme,
- Ritime uygun hareketler yapabilme
- Halk oyunları ve folklorumuzla ilgili bilgi edinme ve uygulayabilmedir (20)
- “Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı,
- Millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini tanıyan ve bunlara uygun hareket eden
- Ülkesine karşı görev sorumluluklarını bilen,
- Fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden sağlıklı ve huzurlu bireyler yetiştirmek,

- Çalışkan olmayı öğretmek,
- İlgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine uygun meslek seçimini yaparak kendini geliştirmek,
- Türk toplumunun huzur ve mutluluğunu artırarak kalkınmayı geliştirmek,
- Türk Milletini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak (21)

2.1.6. Millî Eğitim Bakanlığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki kamu ve özel okullarda Beden eğitimi ve spor faaliyetleri “Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığı” tarafından organize edilmekte ve yürütülmektedir. Bu kurumun görevleri:

- Öğretmenlerin alanında yeterliliklerini artırmasını sağlayacak, öz farkındalık oluşturacak kurs, seminer, hizmet içi eğitim vb. faaliyetleri gerçekleştirmek
- Beden eğitimi, spor ve izcilik gibi etkinlikleri yürütmek

Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmeliklerinde belirtilen tanıma göre beden eğitimi ve spor öğretmeni; “Öğrencilerin sportif anlamda bilgi edinmelerini ve becerileri kazanmaları için (onların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda) eğitim öğretim görmelerini sağlamak, başarılı sporcular olarak yetiştirilmelerini sağlamak, dünyadaki sportif gelişmeleri takip ederek Türk sporunu geliştirmek, iş birliği dayanışma, takım ruhu içinde hareket etme davranışlarını yerleştirmek spor disiplini ve spor ahlakını benimsemiş, topluma örnek hareketlerde bulunan bireyler olarak yetişmesini sağlamak, beden eğitimi ve spor alanında eğitim veren yükseköğretim programlarını tanımalarını sağlamak ve bu programlara hazırlanmalarını desteklemek şeklinde ifade edilmiştir (19).

2.1.7. Etik Kavramı

Duğan, etik kavramını; “Genel olarak etik, insan davranışlarının ahlakî bakımdan iyi-kötü veya doğru yanlış olarak değerlendirilmesine yönelik bir felsefe dalıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (4).

Kelime kökeni olarak Yunanca ’da karakter, töre, gelenek gibi anlamlara gelen “ethos” kelimesine dayanır (22) Etik kelimesi ise eski Yunanca ‘da “ahlakî, ahlakla ilgili” anlamına gelmektedir (23).

Etik ve ahlak kavramları günümüzde sıklıkla birbirinin yerine kullanılmakta veya birbirine karıştırılmaktadır. Kökeni Arapça ’da “yaratılış, huy” anlamına gelen “hulk” kelimesinden gelen ahlak, toplumun büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen ve bireye manevî olarak ödev ve sorumluluklar veren değer yargıları olarak tanımlanabilir. İyiliğe,

doğruluğa ve dürüstlüğe yönelten söz konusu bu manevi ilke ve kurallara uymamanın sonucu olarak, insan vicdani olarak rahatsızlık hissedecektir. Ahlak kuralları, her ne kadar manevî olarak değerlendirilse de içinde bir cebir unsuru bulundurur. Buna karşın etik, insanın ahlaki veya çeşitli diğer kalıplara uyma zorunluluğuna değil, insanın kendi akli ve vicdaniyle tespit ettiği iyi veya doğru olduğunu kabul ettiği davranışları uygulamasına ve davranışı savunmasına yöneliktir (24).

Topçu'nun değerlendirmesine göre etik; "çeşitli ahlak kurallarının doğruluğunu-yanlışlığını araştırır, sorgular ve tartışır; yoksa doğrudan ahlakî normlar oluşturmaz." Bu cümleden yola çıkarsak bir felsefe disiplini olan etik, ahlak kavramından daha geniş kapsamlı diyebiliriz. Ayrıca etik, insanı ve aklın üstünlüğünü merkeze alan bir kavram olduğundan; etik ilkelerin ahlak kurallarından daha kabul edilebilir, daha geniş kapsamlı hatta evrensel olduğu söylenebilir (25).

2.1.8. Ahlak-Etik İlişkisi

İnsanların topluluk halinde ve sosyal bir şekilde bir araya geldiği günden beri, ahlak düşüncesi; insan davranışlarını iyi-kötü, doğru-yanlış, gereken-gerekmeyen vb. kalıplarda şekillendirmeye çalışan kurallar olarak değerlendirilmiştir. Toplumsal bilinçle ortaya çıkan, bireyin kendine içinde yaşadığı topluma ve devletine karşı geliştireceği tutumu belirli normlarla (görüş, değer, kültür vb) davranışa dönüştürme sürecinin tamamı ahlak olarak tanımlanabilir (6).

Beauchamp ahlâkı "Öğrenilebilir kuralların olduğu sosyal bir kurum olarak" tanımlar. Ahlâk yanlış ve doğru, iyi ve kötü, erdemlilik ve kusurluluk ile ilgilidir. Yaptıklarımızı ve sonuçlarını değerlendirir. Ahlâk felsefesi ya da diğer bir söyleyişle etik, ahlaki yargılarımızın dayanaklarını ve durumunu analiz ederek, ahlaki tutumlarımızın ardında yatan yargılarımızı ele alır (5).

İnsanların ahlaki ilişkilerini, davranış şekillerini ve görüşlerini inceleyen bir felsefe dalı olarak etik ise sadece özel olarak eylemin kendisini değil, (daha genel kapsamda) fiilin yapılma sebebini, fiilin olduğu süreci, fiilin sonucunda etkilenen insanı ve ne açıdan etkilendiğini de incelemektedir. Etik sözcüğünün günümüzdeki anlamı, insanların görüş ve davranışlarının iyi veya kötü, doğru veya yanlış şeklinde sınıflandırılmasıdır. Etik, değerler üzerinden düşünce geliştirir. Kısaca etik; insanların değer yüklediği davranışlar üzerinde düşünce geliştirme, geçmişte ya da günümüzde doğru ya da yanlış, iyi veya kötü şeklinde tanımlanan ölçütlerin değerlendirilmesidir (6).

İnsanlar hayatı boyunca birçok farklı durumda birçok farklı insanla etkileşimde bulunur ve iletişim içinde olur. Etik ilişki bireylerin diğer bireylerle olan etkileşimlerinden, iletişimlerinden veya ilişkilerinden doğar (27).

Doğru veya yanlış, iyi veya kötü diye sınıflandırılacak davranışları tanımlayan kurallar bütünü olarak tanımlayabileceğimiz etik, bizlere davranışlarımızın ne derece kabul edilebilir olduğu ya da hiç kabul edilemez olduğunu, doğruluğunu ya da yanlışlığını söyler. Davranışlarımızdaki adaletli tutarlılık etik değerlerin bir ürünüdür (28).

Billington 'a göre etik, ahlaki olan ve ahlaki olmayan arasındaki ilişkiyi irdeleyerek eleştirel bakmayı amaç edinir. Bireylerde olumlu yönde fikir değişikliği sürecini tetikleyerek, önyargıları kırmayı amaçlar ve bu yönde oluşan tutarsızlıkları aydınlatıp çözüme kavuşturur (29).

2.1.9. Meslek Etiği Kavramı

Meslek etiği kavramını açıklamadan önce “meslek” kavramının anlamını bilmemiz gerekir. Kısaca tanımlayacak olursak meslek; bilime, yönetime ve eğitime dayalı kurallara sahip olan seçilmiş bir uğraştır (30). Yapılan herhangi bir iş veya eylemin meslek olarak kabul edilebilmesi için şu özellikleri taşıması gerekmektedir:

- Bir mesleğin, toplumun karşılanması elzem olan ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir.
- Meslek; kişinin sadece kendi yararı için değil, aynı zamanda başkalarının yararını da gözeterek yapılan bir uğraştır. Meslek elemanlarından gerektiğinde fedakâr davranışlar beklenmektedir. Topluma ve toplumun her bir bireyine fedakârca hizmet etmek, meslek olmanın esasını teşkil eder.
- İnsanlar araştırma ve deneylerde kendini geliştirir. Meslekler de insanlar gibi araştırma ve deneylerle geliştirilerek ve her bir meslek dalı kendi özelinde teknikler geliştirerek bilgi ve kültür birikimini genişletir. Bu bilgi ve kültür birikimi nesilden nesile aktarılarak mesleğe özgü tekniklerin gelişmesine ve zamanla yeni tekniklerin bulunmasına yol açmaktadır.
- Bir diğer önemli kıstas ise mesleklerin kazanç elde etme için yapılan uğraşlar olmasıdır. Bu sayede meslek elemanları hayatlarını elde ettikleri yasal gelir ile devam ettirebilirler.

Bu tanımlardan yola çıkarak genel bir tanımlama yapacak olursak meslek etiği, özellikle doğrudan doğruya insanı ilgilendiren mesleklerde uyulması gereken davranış kurallarıdır

diyebiliriz. Meslek etiğinin temelinde “insan” yer almaktadır. Aynı meslek grubu içinde yer alan kişilerin o meslek grubu için belirlenen davranış kurallarına göre hareket etmeleri beklenmektedir (6).

Mesleki etik, her zaman bir grubun eseridir ve yine mesleki etik ölçütlerinden etkilenen yine o gruptur. Mesleki etik, bu grup bu kuralları ve etik çerçeveyi koruduğu müddetçe yürürlükte kalabilir. Durkheim’in tanımına göre “Mesleki etik; insanlara emreden, onları şu ya da bu tarzda hareket etmeye zorlayan, kişisel eğilimlerine bir sınır çizen ve daha ileri gitmelerine engel olan kurallardan oluşmaktadır” (7).

2.1.10. Spor Etiği

Fiziksel ve zihinsel gelişimi sağlayan, bedensel sağlığı geliştirdiği bilinen, bireysel olarak veya toplu olarak yapılan ve belirli kurallara sahip olan etkinlikler olarak tanımlayabileceğimiz spor, toplumda her zaman insanların ilgi duyduğu ve önemseydiği bir yere sahip olmuştur. Özellikle günümüzde spor, her yaşta insanlar için zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan gelişime yönelik bir eğitim aracı olarak da görülerek tavsiye edilmekte ve desteklenmektedir. Günümüzde doğrudan spor yapan, sportif faaliyetlerde bulunan veya seyretmek, takip etmek veya desteklemek amacıyla da olsa dolaylı olarak bu faaliyetlere katılan insan sayısının giderek artması da spora olan ilgiyi kanıtlar niteliktedir. İnsanların spora olan ilgisinin artmasıyla birlikte sponsorluk ve reklam gibi ticarî faaliyetler de ön plana çıkmıştır. Yine giderek artan bu ilgiyle orantılı olarak da sporcular ekonomik gelir ve saygınlık sahibi olmaya başlamışlardır. Böylece asıl amacı genel olarak sağlık, eğlence ve sosyal ilişkileri geliştirmek olan spor, zamanla ekonomik açıdan da bir önem kazanmış ve profesyonel sporculuk ortaya çıkmıştır (25).

Saygınlık kazanma veya para kazanma isteği zaman zaman sporcuları, sporun adil rekabet ve dostluk fikrine aykırı şekilde haksız başarılar elde etmeye yöneltmiştir. Bir yarışmacının rakiplerine para vererek birinci gelmeyi sağlaması gibi olaylar M.Ö. 322 yılında Atina’da yapılmış olan ilk oyunlarda bile karşımıza çıkmaktadır (31). O günlerden bugünlere değin yapılan yarışmalarda, olimpiyatlarda yaşanmış olan bir çıkar karşılığı anlaşma, iddia ve bahis, uyarıcı, şiddet ve ırkçı propaganda gibi günümüze kadar aktarılmış bu tatsız olaylar, günümüzde de halen rastlanan sporda etik dışı davranışlara örnek gösterebileceğimiz olaylardır (31).

Yukarda bahsettiğimiz bütün bu olumsuzluklar ve yaşananlar, sporda etik kavramının önemini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde bütün profesyonel sporcuları bir çatı

altında toplayan ve belirli etik kurallar ortaya koyan uluslararası bir kuruluş mevcut değildir. Fakat, futbol, basketbol, tenis, kriket, buz hokeyi, voleybol, beysbol, Amerikan futbolu gibi birçok farklı branşlardaki profesyonel sporcular için ayrı ayrı ulusal ve uluslararası kuruluşlar söz konusudur. Bu kuruluşlar kendi branşlarında yaşanan veya yaşanabilecek olumsuz davranışlara önlem olması amacıyla çeşitli etik ilkeler ortaya koymaktadır (32).

2.1.11. Sporda Ahlaki Değerler

Yıldırım'ın (1993) ifadesine göre fairplay kavramı ahlaki ilke, günümüzde özellikle spor müsabakalarında sıklıkla görülen yozlaşmış ve uygunsuz davranışlara karşı bir duruş ve uluslararası bir direniş simgesi olarak değerlendirilmektedir (13). Diğer bir açıdan bakıldığında, bir sporcu, kuralları belirlenmiş bir oyunda, oyunu kazanmak veya yararına çevirmek için olan gücünü kullanmaktadır. Günlük hayatta ahlaki çerçevelere uymak sıradan olanıdır; ahlaki davranış ise zor ve çetrefilli durumlarda belli sınırlardan çıkmamaktır. Önemli olan yaşamın sınır durumlarında yani zor durumda kaldığımızda doğruyu seçebilmektir (9).

Ahlak üstüne düşünüldüğünde, ilk düşünceden bugüne değin hep erdem kavramı üzerinde durulmuştur. İyiyi, güzeli ve doğruyu arama, eylemlerinde doğru temel üzerinden ilerleme isteği, erdemin özelliğidir. İnsanların düşünme ve yorumlamaya başladığı ilk günden beri değişik ahlak anlayışları ortaya atılmıştır. Bazen birbirlerinden zıt olan iddialar (yani birbirlerine karşıt erdem anlayışları), bazen birbirlerine benzer, bazen de birbirini destekleyen ve geliştiren erdem anlayışları ortaya atılmıştır fakat tüm bu zaman içerisinde erdemsizliği savunan hiçbir ahlak anlayışı bulunmaz. Çünkü erdemin olmadığı yerde, her ne türde olursa olsun, ahlak da yoktur diyebiliriz. İnsanlar davranışlarını şekillendiren erdemli çerçevelere ihtiyaç duyar. Bu toplum halinde yaşamının bir gereğidir ama aynı zamanda kişinin kendi benliğinde de erdemli davranma isteği vardır. Bunlar sıradan yaşamın değerlerinin üstünde bulunan, bireyin özgür iradesiyle kabullendiği, gerçekleştirmeye çalıştığı, yani hayatını ona göre yönlendirmeye uğraştığında, onu içsel olarak yükselten, yücelten değerlerdir. İnsanın sosyalleşmesinin ve oyun oynama isteğinin bir sonucu sayılabilecek olan spor, tesadüfen, kişiye göre değişen kuralları olan, isteyen istediği gibi davrandığı bir eylem noktasında değil, tersine sportif sistemlerin tamamını kapsar. Onu kabul edip benimseyen, dolayısıyla oradaki kuralları ve zorunluluğu da benimsemiş ve kabul etmiş olur. Spor insanı eğlendirir, hoşça vakit geçirmesini sağlar. Bu özelliklerinin yanında, aynı zamanda insanı kendi isteğiyle sportif zorunluluklara uymaya teşvik ettiği de bir gerçektir. Spor ahlakı işte burada devreye girer. Orhun'un açıklamalarına göre: “Spor ahlakı

spora sonradan rastgele dâhil edilmiş kurallar değildir, spordan temel alır. Dolayısıyla, spor ahlakı ile gelen erdemler yani bunlara sportif erdemler spor olgusundan kaynak alır. Fair play, sporda üst ahlak kavramının bir karşılıdır. Bu karşılığın anlamı bireyin oyun içerisinde kendi menfaatlerinden arınarak rakibine karşı davranışlarında genel ahlak normlarına bağlı kalmasıdır. Bu durum bireyin her alanda davranışında içsel değerlerinin bir ürünü olan vicdanını ortaya koyma şeklidir. İçsel değerler sorumluluk duygusu ile gelişen değerlerdir. Çünkü içsel değerler dışarıdan bir bakı veya sınırlandırma olmamasına rağmen insanın iyiye doğruya yönelmesini tercih ettiği bir durumdur. Özgürlük bilincinin içerisinde ise insanın onuruna, insanın maddi ve manevi varlığına saygı yatar (33).

Sportif karşılaşmalar, bir sporcu veya takımın rakibine karşı zaman, mesafe, hız, ağırlık ve rakibi belli bir konuma getirme gibi ölçütlerle, olumlu olarak tanımlanmış kurallar çerçevesinde, fiziksel kapasitesinin, güç sınırlarının kontrollü bir şekilde denenmesidir. Sporda kuralların çoğalmasa, yarışmacının rakibine karşı herhangi bir avantaj yakalaması veya rakibin dezavantajlı duruma düşmemesi için olması gereken çerçeveyi belirler. Bir yarışma sürecinde eğer bir taraf, yeni bir yaklaşım sunuyorsa, bu yenilik getiren tarafa bir avantaj sağlar veya rakibe ise dezavantaj sağlar ve durum sportif erdem davranışından sapar (34).

2.1.12.Etik ve Sportif Değerler

İnsanlar arasındaki ilişkileri ve sorunları üzerine düşünce yürüten etiğin geçmişten bugüne gelişimine bakıldığında, ahlaklılık ilkeleri de diyebileceğimiz bazı ilkeler, sadece insanın değerinin bilgisini temel alan davranış yönelimlerini değil, aynı zamanda istemeyi belirlemeye yönelik ilkeleri de kapsar. Bu ilkelerin dilimizdeki karılığını "ahlak" kavramını ifade eder (27).

Bir anlamda ahlak ve ahlaklı olma düşüncesi, etiğin ve etik değerlerin temelinde yatar. Bireyin kendi kişiliğine ve karakterine uygun gördüğü her davranış, temelini etik bir yönelimden alır. Bu sebeple etiğin en genel anlamıyla, kişinin davranışlarının temelinde yatan ve davranışla ortaya çıkan topluma göre de değişmez olan genel ahlak normları olduğunu söyleyebiliriz. Etiğin temelinde davranış ve eylemle ilgili tüm unsurlar vardır (35). Tanımlarında ortaya koyduğu şekli ile Fair Play spor alanındaki evrensel değerleri kapsayan bir etikdir. Bunun sonucu olarak ortaya çıkan durum ise sportif erdem ve olimpizmdir. Yaptığı çalışmalara sportif erdem düşüncesiyle yaklaşan sporcu kişisel düşünceleri bir kenara bırakarak hareketlerini şekillendirir. Etik değerleri benimsemiş olan sporcu yarışma şartlarının eşitsizliğini istemez, dürüst davranışlarda bulunur, kurallara uymayı içgüdüsel bir

dürtü gibi görür, rakibe saygısını korur ve haksız avantajlardan kaçınmayı hayat prensibi olarak algılar. Ödülü bir amaç değil, sportif başarının sembolik bir temsili olarak görür. Kazanmak kadar, hak ederek kazanmanın önemini bilir. Olimpizm temelinde her şeyin ve her değerın doğal güzelliğinin esas olarak değerlendirilir. İnsanın insan olarak varlığının ve fiziksel sınırlarının geliştirilmesi çok önemlidir. Doping kullanarak mekanik bir robot gibi performansın artırılmasında bilimsel ve teknolojik gelişimin kullanılarak, sporcunun kendi fiziksel sınırları ve gücü dışında performans sergilenmesinin sağlanması, bu çıkarlar doğrultusunda yarıştırlmasının anlamlı görülmediği sporcularca ve ilgililerce zaman içinde sporla uğraşan herkese kavratılmalıdır. Aksi bir durum ödüllendirilmiş olmaktan uzaklaşıp, dürüst olmayan bir ortamda yapay ve geçici değerlerin yarıştırlması anlamına gelir (33)

Dürüstçe oynanan bir oyunda taraflar rakiplerinin üzerinde şiddet unsuru olduğu hissini uyandıran hareketler sergilememelidir. Bir yarışma kazandıktan sonra yenilen rakibe saygı duyulmalıdır, yarışma için teşekkür edilmelidir. Bu hareketler sadece bir kişiye değil daha genel anlamda insan onuruna karşı duyulan saygıyı ifade eder. Onurlu ve başarılı bir rakiple yarışmak ve yenmek kişisel onur yönünden de yücelme anlamı taşır. Oyunu dürüstçe oynayarak kazanmak bütün oyuncuların ortak amacı olduğunda bir “fair” davranıştan söz edilebilir.

Erdemli'nin (1992) değerlendirmesine göre; “Olimpizm düşüncesinin temelinde insanların kendini kanıtlamış, başarılı, mükemmel niteliğini hak etmeye yakın olan, yüce ruhlu, erdemli, bilge, ölçülü ve tutarlı tavırları olan, özgür bireyler olmakla birlikte sportif erdemi de kişiliğinde taşıyan ve bunu yansıtan bireylerin kabul ettiği bir yaşam ilkesi olarak buluruz” (9).

2.1.13. Fair Play

Fair Play, sporcuların yarışmalar sırasında, zorlaşan şartlar altında dahi kurallara sabırla, tutarlı bir şekilde ve bilinçli olarak uymaları, fırsat eşitliğini bozmamak amacıyla haksız avantajları kabul etmemeleri ve kullanmamaları, rakibin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmamaları, rakibi düşman gibi görmemeleri ve bunun aksine oyunun gerçekleşmesini sağlayan, eşdeğer haklara sahip birey ve ortak olarak görmeleri ve önem vermeleri ve buna yönelik çaba göstermeleri çok önemlidir. Literatürde tanım olarak Fair play, formal (biçimsel) ve informal (biçimsel olmayan) olmak üzere iki değişik Fair Play anlayışı bulunmaktadır. Formal ve informal Fair Play anlayışlarına ilişkin ayrımı ilk kez Hans Lenk ortaya atmıştır (36).

Formal Fair Play, emir ve yasaklar içeren oyun kuralları olan kurallara kesinlikle uymayı gerektiren anlayıştır. İnfomal Fair Play, herhangi bir sınır veya zorunlulukları olmadan da sporcunun rakibi ile eşit şartlarda yarışmayı istemeyi, rakibin haksız duruma düşmemesi için haklarını gözetmeyi, kendi çıkarlarına ters düşse bile hakemin verdiği kararları benimsemeyi, hem kazanma durumunda hem de kaybetme durumunda davranışlarında ölçüyü korumayı ifade eder (37).

2.1.14. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Fair Playin Önemi

Eğitim kurumları ve bu kurumlarda öğrencilerin girdiği beden eğitimi ve spor dersleri, Fair Play ve sportmenlik davranışlarının kazandırılmasında önemli bir role sahiptir. Çünkü Türk Milli Eğitim Bakanlığının müfredatında bulunan beden eğitimi ve spor dersinin genel amaçlarından bir tanesi centilmence oynama ve yarışma, kaybettiğinde bunu kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilmektir (38).

Birçok farklı öğrenme alanını bünyesinde bulunduran beden eğitimi ve spor dersi, öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimine katkı yapmanın yanı sıra eğitim tarihinde uzun bir geçmişe sahip bir alandır (39). Fair play kavramının ve kültürünün, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi olan çocuk ve gençlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde alt kültür ve değer eğitimi olarak verilmesi gerekmektedir. Çünkü geleceğin sporcu, antrenör ve spor yöneticisi bu kitle içinden çıkacaktır (14). Bu yüzden fair play kavramı ve kültürü sadece spor kulüplerinde değil, okullarda ve serbest zaman etkinliklerinde yapılan faaliyetlerde yer alan programlara dahil edilmelidir (40).

Fair Play davranışları, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinde edinmesi gereken temel sosyal ve ahlaki davranışlardan biridir. Ülkemizde kurumlar arası ya da okullar arası yapılan yarışmalarda fair playe uygun olmayan davranışlarda bir artış olduğu bilinmektedir. Beden eğitimi ve spor dersleri, okul ve okullar arası yarışmalarda ve sportif faaliyetlerde fair play davranışlarının kazandırılması ve benimsetilmesinde önemli bir araç olarak görülmeli ve derslerde bu konu üzerinde durulmalıdır (41).

2.2. Araştırma Problemi

Bu çalışma beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri ile etik duyarlılık düzeylerini belirleyerek aralarındaki ilişkiyi incelemek amacı ile tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte yapılacaktır.

Araştırma Soruları;

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sahip oldukları kişisel değerler ile etik değerlere yakınlık durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık durumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık durumları yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık durumları kıdeme göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık durumları statüye göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri cinsiyet göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri kıdeme göre farklılaşmakta mıdır?
- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerleri statüye göre farklılaşmakta mıdır?

2.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Etığın amacı, toplum için iyi olanın araştırılıp sorgulanarak istenilecek ve herkes için olabildiğince uygun ortamı oluşturmaktır. Etik doğru olan davranışların, toplumsal normlara dönüştürülebilmesinde tüm insanlarla birlikte şekillenerek bireylerin ve toplumların davranışlarını etkiler. İnsanların kollektif biçimde yaşam şekilleri oluşturması düzeni gerektirmiş, etik değerlerin oluşturulması ve uygulanmasını gerekli kılmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle daha da karmaşık hale gelen toplumsal yaşam, *iyinin ve doğrunun* sorgusunu da güçleştirmektedir. Bundan dolayı günümüzde toplumun geneline yönelik etik kurallarla birlikte, mesleklere yönelik etik ilkeler de geliştirilmeye başlanmıştır.

Eğitim; toplumun her kesimini tümünden etkilediği için, etik kurallara en çok ihtiyaç duyan alandır. Etik, eğitimin temel bileşeni olarak, öğretmen etiği de mesleğin ahlaksal sorunlarıyla ilgilenmektedir. Öğretmenlik mesleği, doğası gereği insan ilişkilerinin yoğun

olduğu ve ahlaki sorumluluklarıyla etik bir meslektir. Eğitim sisteminin stratejik ögesi olan öğretmenin topluma karşı sorumlulukları fazladır. Öğretmenin toplumsal rol model ve diğer tüm mesleklerin öğreticisi konumunda olmasından dolayı etik davranışları görünür kılması zorunludur.

Toplumunu eğitmeye ve geliştirmeye çalışırken her bir bireyi teker teker eğitme ve yönlendirme görevi öğretmene düşmektedir. Doğru yönlendirilmiş ve etik değerlerle kuşatılmış her bir birey bunu sonraki kuşaklara aktaracağından eğitim öğretim faaliyetleri hem bireysel hem de toplumsal açıdan önem arz eder. Bu çalışmada da eğitim öğretim kurumlarında aktif şekilde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin bakış açıları ve duyarlılığı araştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre öğretmenlerimizin gelecek nesillere aktarmakta olduğu değerler kategorize edilmiş ve bu değerleri ne gibi demografik koşulların etkilediği de teker teker değerlendirilmeye alınmıştır.

Etik duyarlılığı olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen cinsiyet, yaş, kıdem ve statü değerşkenlerinin beden eğitimi öğretmenleri üzerinde bir araştırma yapılarak kişisel değerleri ile etik algıları üzerinde benzer veya farklı bakış açılarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda eğitim içeriklerinin düzenlenmesi veya kıdem-statü politikalarının öğretmenler üzerinde oluşturduğu algı farklarını ortaya koymak da ikinci amaç olarak belirtilebilir. Beden eğitimi öğretmenlerinde kişisel değer seçimleri ve etik duyarlılık düzeylerini daha geniş örneklem gruplarında ve farklı değerşkenler ile test eden araştırmalar yapılarak beden eğitimi öğretmenliği ve etik değerler literatürüne veri oluşturulması amaçlanmaktadır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmanın Milli eğitimde görev yapan diğer branş öğretmenlerine, sınıf öğretmenlerine, özel ve kamu kurumunda çalışan antrenör ve spor yöneticilerine veya kurum yöneticilerine de yönelik yapılacak araştırmalara da örnek olması ve kaynak oluşturması amaçlanmıştır.

2.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma Türkiye genelinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda görev yapmakta olup çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcılarla ve anket sorularına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, yapılan araştırmada izlenen yöntem ile araştırma evren ve örnekleme hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca araştırma verilerinin nasıl toplandığı, kullanılan veri toplama araçları ve özellikleri ile elde edilen verilerin nasıl analiz edildiği detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Deseni / Modeli

Bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline dayalı olarak yürütölmüştür. Araştırma sürecinde kullanılan tarama modeli, var olan bir durumu şu andaki ya da geçmişteki haliyle inceleyen bilimsel araştırma yöntemidir. Bu yöntem araştırmanın konusu olan olayı, bireyi ya da nesneyi kendi şartları içinde mevcut durumuyla tanımlanmaya çalışır. İlişkisel tarama modeli ise birden çok sayıdaki değişken arasında değişimin olup olmadığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımıdır. (42, 43, 44, 45). Tarama araştırmaları, çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenmiş anketler (survey) kullanılarak geniş bir kitleden bilgi toplama yoluyla yapılır. İlişkisel tarama yöntemi ise elde edilen verilerdeki görüşlerin neden kaynaklandığından çok örneklemeledeki bireyler açasından değişkenlere göre nasıl dağıldığıyla ilgilenir (43,45). Bu bağlamda yapılan çalışmada Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık durumları vekişisel değerleri birer olgu olarak düşünülmüş ve bazı değişkenlere (cinsiyet, yaş...) göre betimleme sürecine gidilmiştir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık durumları ve kişisel değerleri arasında pozitif veya negatif yönlü bir ilişkinin olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme/Çalışma Grubu

Araştırmanın hedef evreni Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden oluşmaktadır. Hedef evren belirlendikten sonra, evreni en iyi şekilde temsil etmesi ve çalışmada istenen sonuca ulaşılabilmesi amacıyla 2021-2022 eğitim öğretim yılı MEB İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasında yer

alan bölgelerden yararlanılarak örnekleme çerçevesi oluşturulmuştur. Çalışma örnekleme ise çoklu örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Çoklu örnekleme yönteminde örnekleminin aşamaları farklı örnekleme yöntemleri kullanılarak oluşturulabilir (44,45,46). Birinci aşamada MEB'in istatistikî bölge birimleri sınıflamasındaki bölgeler birer tabaka olarak düşünülmüş ardından bu bölgelerde görev yapan öğretmenlere tesadüfi yolla ulaşılmıştır. İkinci aşamada ise kartopu/zincir örnekleme ile çalışma örnekleme oluşturulmuştur. Kartopu/zincir örnekleme yöntemi, örnekleme oluşturma sürecinde araştırma için tesadüfi yolla belirlenen katılımcılardan birine ulaşıp o katılımcı sayesinde diğer katılımcılara ulaşma şeklinde tanımlanmaktadır (47, 48). MEB (2022)'in istatistikî verilerine göre 2022 eğitim öğretim yılında 49513 beden eğitimi öğretmeni görev yapmaktadır. Bu bağlamda yaklaşık 50000 kişilik bir örnekleme için % 95 güven aralığında .05 sapma ile genelleme yapabilmek için en az 381 kişiye ulaşmak yeterlidir (URL). Bu doğrultuda çalışma için ulaşılan öğretmen sayısı Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1: İstatistikî bölge sınıflaması ve çalışma örnekleme.

Düzye 1	Düzye 2	Çalışma Örnekleme Ulaşılan Öğretmen Sayısı
TR1 İstanbul	TR10 İstanbul	39
TR2 Batı Marmara	TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli) TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	20
TR3 Ege	TR31 (İzmir) TR32 (Aydın, Denizli, Muğla) TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak)	35
TR4 Doğu Marmara	TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova)	28
TR5 Batı Anadolu	TR51 (Ankara) TR52 (Konya, Karaman)	103
TR6 Akdeniz	TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) TR62 (Adana, Mersin) TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	30
TR7 Orta Anadolu	TR71 (Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir) TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	210

Tablo 3.1 (devam): İstatistikî bölge sınıflaması ve çalışma örneklemi.

Düzyey 1	Düzyey 2	<u>Çalışma Örneklemi</u> Ulaşılan Öğretmen Sayısı
TR8 Batı Karadeniz	TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	56
TR9 Doğu Karadeniz	TR90 (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane)	18
TRA Kuzeydoğu Anadolu	TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) TRA2 (Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan)	44
TRB Ortadoğu Anadolu	TRB1 (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri)	50
TRC Güneydoğu Anadolu	TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt)	73
Toplam		706

Ölçek uygulaması için ilgili makamlardan gerekli izinler alındıktan sonra Tablo 3.1’de belirtildiği üzere Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri görev yaptıkları illere göre on iki tabakaya ayrılmıştır. Bu tabakalardan kartopu/zincir örnekleme yöntemi kullanılarak toplamda 706 beden eğitimi ve spor öğretmenine ulaşılarak ölçme araçları uygulanmıştır. Ölçme araçlarından bir miktarı yüz yüze uygulanırken bir miktarı ise internet ortamında uygulanmıştır. Ölçme araçlarının uygulanmasında gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Çalışma örnekleminde bulunan öğretmenlere ilişkin demografik bilgilere ait yüzde ve frekanslar Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2: Çalışma örneklemine ilişkin demografik bilgilere ait frekans ve yüzdeler.

Bağımsız Değişkenler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	310	43,9
	Erkek	396	56,1
Yaş	25-35	458	64,9
	35-45	218	30,9
	45-55	30	4,2
Kıdem	1-10	427	60,5
	10-20	245	34,7
	20-30	34	4,8
Statü	Normal Öğretmen	431	61
	Uzman Öğretmen	275	39

Tablo 3.2. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 310'unun (%43,9) kadın, 396'sının (%56,1) erkek olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları incelendiğinde 458'inin (%64,9) 25-35, 218'inin (%30,9) 35-45 ve 30'unun (%4,2) ise 45-55 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre kıdem bazında incelendiğinde ise öğretmenlerin 427'sinin (%60,5) 1-10 yıl, 245'inin (%34,7) 10-20 yıl, 34'ünün ise (%4,8) 20-30 yıl kıdem aralığında olduğu görülmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin 431'inin (%61) normal öğretmen, 275'inin ise (%39) uzman öğretmen oldukları tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra 2022-2023 eğitim öğretim yılında kamu okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlere ölçme araçları ulaştırılmıştır. Bu süreçte anket geri dönüş oranı ve anketörlerin anketleri cevaplama durumlarındaki hatayı asgari düzeye indirmek için anketlerin uygulanmasında birebir/ telefonla görüşme uygulama sürecine de gidilmiştir.

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan anketler yoluyla katılımcılara ulaşılarak 3 hafta içerisinde toplanmıştır. Kırşehir'de görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ulaşılarak katılımcılarla yüz yüze görüşme imkânı olmuştur.

Bu süreçte anketler tüm Türkiye'deki okullarda görev yapan öğretmenlerimize iletilmiş ve veri toplama süreci tamamlanmıştır.

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla 3 farklı nitelikte ölçme aracından yararlanılmıştır. Bunlar;

(a) *Kişisel bilgi formu.* Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, kıdem ve statü olmak üzere dört maddeye yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunun oluşturulmasında ilgili alan yazın taranarak bağımsız değişkenler belirlenmiştir (49,50,51,52). Toplanan kişisel veriler yapılan araştırma dışında başka bir alanda kullanılmamıştır.

(b) *Etik Değerlere Yatkinlık Ölçeği.* Kaya (2015) tarafından geliştirilen etik değerlere yatkinlık ölçeği 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert yapıda hazırlanmış olup, ölçek cevapları “1” tamamen katılmıyorum, “2” katılmıyorum, “3” kararsızım, “4” katılıyorum ve “5” tamamen katılıyorum şeklinde belirlenmiştir. Üç alt boyuttan oluşan ölçeğin “Sevgi-Saygı” alt boyutu 1.-8. maddelerden, “Adalet-Dürüstlük” alt boyutu 9.-13. maddelerden ve “İşbirliği” alt boyutu ise 14.-16. maddelerden oluşmaktadır. İlgili çalışmada ölçeğin geneli için Cronbach’s Alpha değeri .90 olarak belirlenmişken ölçeğin alt boyutlarının Cronbach’s Alpha değerleri sırasıyla .88 (Sevgi-Saygı), .85 (Adalet-Dürüstlük), .73 (İş birliği) olarak saptanmıştır. Mevcut çalışmada ise ölçeğin geneli için Cronbach’s Alpha değeri .94 olarak belirlenmişken ölçeğin alt boyutlarının Cronbach’s Alpha değerleri sırasıyla .92 (Sevgi-Saygı), .93 (Adalet-Dürüstlük), .56 (İş birliği) olarak saptanmıştır. Cronbach’s Alpha değeri;

.00 ≤ α < .40 arasında ise ölçek güvenilir değil,

.40 ≤ α < .60 arasında ise ölçeğin güvenilirliği düşük,

.60 ≤ α < .80 arasında ise ölçek oldukça güvenilir,

.80 ≤ α < 1.00 arasında ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir,

şeklinde sınıflandırılmaktadır (53). Elde edilen Cronbach’s Alpha değerlerine göre anket sonuçlarının kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

(c) *Kişisel Değerler Envanteri.* Asan, Ekşi, Doğan ve Ekşi, (2008) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan kişisel değerler envanteri Roy (2003) tarafından geliştirilmiştir (54). 47 maddeden oluşan kişisel değerler envanteri “1. Beni hiç tanımlamaz, 2. Beni nadiren tanımlar,3. Beni bazen tanımlar, 4. Beni genellikle tanımlar, 5. Beni her zaman tanımlar” şeklinde ifade edilen 5’li likert yapıda hazırlanmıştır. Beş alt boyuttan oluşan ölçeğin “Disiplin ve Sorumluluk” boyutunda 16 madde, “Güven ve Bağışlama” boyutunda 12 madde, “Dürüstlük ve Paylaşım” boyutunda 9 madde, “Saygı ve Doğruluk” boyutunda 6

madde, “Paylaşım ve Saygı” boyutunda ise 4 madde bulunmaktadır. İlgili çalışmada ölçeğin geneli için Cronbach’s Alpha değeri .63 olarak belirlenmişken ölçeğin alt boyutlarının Cronbach’s Alpha değerleri sırasıyla .61 (Disiplin ve Sorumluluk), .71 (Güven ve Bağışlama), .60 (Dürüstlük ve Paylaşım), .68 (Saygı ve Doğruluk), .65 (Paylaşım ve Saygı) olarak saptanmıştır. Mevcut araştırmada ise ölçeğin geneli için Cronbach’s Alpha değerleri .92 olarak belirlenmişken ölçeğin alt boyutlarının Cronbach’s Alpha değerleri sırasıyla disiplin ve sorumluluk için .95 , güven ve bağışlama için .88, dürüstlük ve paylaşım için .73, paylaşım ve saygı boyutları için .50 ve saygı ve doğruluk boyutu için ise .82 olarak saptanmıştır. Cronbach’s Alpha değeri;

.00 ≤ α < .40 arasında ise ölçek güvenilir değil,

.40 ≤ α < .60 arasında ise ölçeğin güvenilirliği düşük,

.60 ≤ α < .80 arasında ise ölçek oldukça güvenilir,

.80 ≤ α < 1.00 arasında ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

şeklinde sınıflandırılmaktadır (53). Elde edilen Cronbach’s Alpha değerlerine göre anket sonuçlarının kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.4. Veri Analizi/Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İçerik analizinin tercih edilmesindeki sebep söz konusu yöntemin toplanan verilerle hedefler arasındaki ilişkiyi açıklamada kavramsal bağlantıların kurulmasını sağlamaktır (46).

Araştırma sorularına ilişkin toplanan verilerin analizi sonucunda temalar artık birbirini tekrar etmeye başladığı zaman veri toplama sonlandırılmaktadır (55).

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında Statistical Package for the Social Sciences (SSPS) Analizi uygulanmıştır.

Veri toplama süreci sonunda elde edilen nicel verilerin analizi betimsel ve ilişkisel veri analizi teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerlerini belirlemek için frekans (f), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (SS) değerlerinden yararlanılmıştır. İlişkisel veri analizi uygulanmadan önce elde edilen veri setinin homojenliğe bakılmış. Ayrıca verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ortalama, mod, medyan, çarpıklık, basıklık ve Kolmogorov-Smirnov

değerlerine bakılarak karar verilmiş ve bu bağlamda veri analizi süreci şekillendirilmiştir. İlgili bulgulara Tablo 3.3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.3: Normallik dağılımları ile ilgili bulgular.

	Etik Değerlere Yatkınlık	Kişisel Değerler Envanteri
Ortalama	4,8090	4,1801
Medyan	5,0000	4,1702
Mod	5,00	4,15
SS	,32974	,37091
Çarpıklık	-1,746	-,226
Basıklık	1,606	,145
Kolmogorov-Smirnov	İstatistik	,307
	df	706
	p	,000

Tablo 3.3 incelendiğinde etik değerlere yatkınlık ve kişisel değerler envanterinin ortalama, medyan ve mod değerlerinin birbirine yakın olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanında elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri-1,746 ile ,145 arasında değişmektedir. Kolmogorov-Smirnov sonuçları incelendiğinde ise etik değerlere yatkınlık ve kişisel değerler envanteri “p” değerlerinin anlamlı oldukları görülmektedir ($p < .05$). Normal dağılım simetrik ve ortalama-mod-medyan değerleri birbirine eşit olan dağılımdır (56). Bunun yanında örneklem büyüklüğü 50'nin üzerindeki çalışmalar için Kolmogorov-Smirnov testinin anlamlı olması verilerin normal dağılım göstermediği şeklinde yorumlanır (57). Ayrıca Hair, Black, Babin, Anderson ve Tatham (2013) normal dağılım için çarpıklık basıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında olması gerektiğini belirtirken Tabachnick ve Fidell (2013)'e göre bu değerler +1.5 ile-1.5 aralığında, George ve Mallery (2010)'e göre ise +2.0 ile -2.0 aralığında olmalıdır (58, 59, 60). Bu doğrultuda çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde veri setinin genel olarak normal dağılım göstermediği söylenebilir. Ayrıca çalışma sürecinde uygulanan ölçekler arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığı korelasyon katsayısı kullanılarak hesaplanır. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değerler alır. +1 değerine yaklaştıkça pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu, -1 değerine yaklaştıkça negatif yönde güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Korelasyon katsayısı mutlak değerinin 1.00-0.70 arasında olması yüksek, 0.70-.030 arasında olması orta, 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir (55; 56).

Bu bağlamda;

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değer düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısı testi,

- İki gözenekli değişkenlere göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıklarının, kişisel değer düzeylerinin ve ölçeklerin alt boyutlarının sıra ortalamalarının incelenmesinde Mann Whitney U testi,

- Üç ve üçten fazla gözenekli değişkenlere göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıklarının, kişisel değer düzeylerinin ve ölçeklerin alt boyutlarının sıra ortalamalarının incelenmesinde Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin çalışma sürecinde kullanılan ölçeklerde yer alan maddeler için verdikleri cevaplar beşli likert şeklindedir. İlgili ölçeklerin grup değer aralığının belirlenmesinde “ $a = \text{Ranj} / \text{Yapılacak Grup Sayısı}$ ” formülünden yararlanılmıştır (61). Buna göre;

Tablo 3.4: Ölçeklerin puanlandırılması için verilen değer aralıkları.

Verilen Değer	Derecelendirme	Değer Aralığı
5	Kesinlikle Katılıyorum	5.00- 4.20
4	Katılıyorum	4.19- 3.40
3	Kararsızım	3.39-2.60
2	Katılıyorum	2.59-1.80
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1.79-1.00

4. BULGULAR

Bu bölümde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri ile ilgili bulgular iki başlık altında ele alınmıştır. Birinci bölümde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri betimsel olarak incelemiş ve düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri arasındaki ilişki ile öğretmenlerin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri üzerinde etkili olabileceği düşünülen bağımsız değişkenler ilişki olarak incelenerek sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Betimsel Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeyleri ve kişisel değer düzeyleri ile ilgili betimsel bulgulara Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de yer verilmiştir.

4.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Etik Değerlere Yatkınlık Düzeyleri ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular Tablo 4.1’ de verilmiştir.

Tablo 4.1: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular.

	N	$\bar{x}$	SS	Düzye
Genel	706	4,81	,330	Kesinlikle Katılıyorum
Sevgi-Saygı	706	4,84	,325	Kesinlikle Katılıyorum
Adalet-Dürüstlük	706	4,82	,358	Kesinlikle Katılıyorum
İşbirliği	706	4,70	,468	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4.1 incelendiğinde çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeylerinin, ölçeğin genelinde “kesinlikle katılıyorum” seviyesinde olduğu görülmektedir ($\bar{x}=4,81$). Bu durum beden eğitimi öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarını incelediğinde ise en yüksek ortalamanın “sevgi-saygı” alt boyutunda kesinlikle

katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir ($\bar{x}=4,84$). Bunu sırasıyla “adalet-dürüstlük” alt boyutu ($\bar{x}=4,82$) ve “işbirliği” alt boyutu ($\bar{x}=4,70$) ortalamaları izlemektedir. Bu sonuçlar çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlık düzeylerinin hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları açısından yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.1.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişisel Değer Düzeyleri ile İlgili

Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular.

	N	$\bar{x}$	SS	Düzyey
Genel	706	4,18	,371	Katılıyorum
Disiplin ve Sorumluluk	706	4,79	,353	Kesinlikle Katılıyorum
Güven ve Bağışlama	706	3,11	,801	Kararsızım
Dürüstlük ve Paylaşım	706	4,48	,350	Kesinlikle Katılıyorum
Saygı ve Doğruluk	706	3,85	,484	Katılıyorum
Paylaşım ve Saygı	706	4,77	,385	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 4.2 incelendiğinde çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin, ölçeğin genelinde “katılıyorum” seviyesinde olduğu görülmektedir ($\bar{x}=4,18$). Bu durum beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın “disiplin ve sorumluluk” alt boyutunda kesinlikle katılıyorum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=4,79$). Bunu sırasıyla “paylaşım ve saygı” alt boyutu ($\bar{x}=4,77$), “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu ($\bar{x}=4,48$), “saygı ve doğruluk” alt boyutu ($\bar{x}=3,85$) ortalamaları izlemektedir. “Güven ve bağışlama” alt boyutunun ise en düşük ortalama ile “kararsızım” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=3,11$). Bu sonuçlar çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin ölçeğin geneli ile “saygı ve doğruluk” alt boyutunda orta düzeyde; “disiplin ve sorumluluk”, “güven ve bağışlama”, “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutlarında yüksek düzeyde, “güven ve bağışlama” alt boyutunda ise düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.2. İlişkisel Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri arasındaki ilişki ile öğretmenlerin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerlerinin bağımsız değişkenler açısından incelenmesi ile ilgili bulgulara Tablo 4.3 ile Tablo 4.11 arasında yer verilmiştir.

4.2.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Etik Değerlere Yatkınlıkları ve Kişisel Değerleri Arasındaki İlişki

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri arasındaki ilişkiye ait Spearman Brown testi sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıkları ve kişisel değerleri arasındaki ilişkiye ait spearman brown testi sonuçları.

Spearman's rho	Etik Değerlere Yatkınlık	Sevgi-Saygı	Adalet-Dürüstlük	İşbirliği	Kişisel Değerler	Disiplin ve Sorumluluk	Güven ve Bağışlama	Dürüstlük ve Paylaşım	Saygı ve Doğruluk	Paylaşım ve Saygı	
Etik Değerlere Yatkınlık	r	1,000	,828	,810	,894	,258	,718	-,140	,336	,212	,662
	p	.	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Sevgi-Saygı	r	1,000	,751	,618	,441	,650	,098	,451	,356	,591	
	p	.	,000	,000	,000	,000	,009	,000	,000	,000	
Adalet-Dürüstlük	r		1,000	,694	,362	,678	-,002	,408	,288	,645	
	p		.	,000	,000	,000	,950	,000	,000	,000	
İşbirliği	r			1,000	,222	,643	-,158	,320	,205	,604	
	p			.	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
Kişisel Değerler	r				1,000	,354	,792	,743	,830	,425	
	p				.	,000	,000	,000	,000	,000	
Disiplin ve Sorumluluk	r					1,000	-,119	,456	,298	,718	
	p					.	,002	,000	,000	,000	
Güven ve Bağışlama	r						1,000	,385	,592	-,029	
	p						.	,000	,000	,443	
Dürüstlük ve Paylaşım	r							1,000	,675	,499	
	p							.	,000	,000	
Saygı ve Doğruluk	r								1,000	,382	
	p								.	,000	
Paylaşım ve Saygı	r									1,000	
	p									.	

Tablo 4.3 incelendiğinde etik değerlere yatkınlık ölçeği ile kişisel değer ölçeği arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,258$; $p<.05$).

Determinasyon katsayısı “ $r^2=.066$ ” olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu etik değerlere yakınlık üzerindeki toplam varyansın yaklaşık %7’sinin kişisel değerlerden kaynaklandığını göstermektedir. Etik değerlere yakınlık ölçeğinin alt boyutları arasındaki Spearman-Brown korelasyon kat sayısı ,618 ile ,894 değerleri arasında değişirken; kişisel değerler ölçeğinin alt boyutları arasındaki Spearman-Brown korelasyon kat sayısının ise -,158 ile ,792 değerleri arasında değiştiği görülmektedir.

4.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Etik Değerlere Yakınlıkları ve Alt Boyutları ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, kıdem ve statü değişkenlerine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin bulgular Tablo 4.4 ile Tablo 4.7 arasında verilmiştir.

4.2.2.1. Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.4: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin mann-whitney u testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Ortalamalar Toplamı	U	Z	p
Genel	Kadın	310	417,28	129355,50	41609,50	-8,143	,000
	Erkek	396	303,57	120215,50			
Sevgi-Saygı	Kadın	310	386,43	119792,00	51173,00	-4,796	,000
	Erkek	396	327,72	129779,00			
Adalet-Dürüstlük	Kadın	310	386,47	119807,00	51158,00	-5,003	,000
	Erkek	396	327,69	129764,00			
İşbirliği	Kadın	310	407,05	126186,00	44779,00	-7,239	,000
	Erkek	396	311,58	123385,00			

Tablo 4.4’te beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre etik değerlere yakınlık durumları incelendiğinde ölçeğin genelinde kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılık oluştuğu görülmektedir ($U=41609,50$; $p<.05$). Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise anlamlı farkın kadın öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik

değerlere yatkınlıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde ölçeğin “sevgi-saygı” alt boyutunda (U=51173,00; p<.05), “adalet-dürüstlük” alt boyutunda (U=51158,00; p<.05) ve “işbirliği” alt boyutunda (U=44779,00; p<.05) kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise ölçeğin alt boyutlarında anlamlı farkın kadın öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadın beden eğitim öğretmenlerinin etik değerlere yatkınlıklarının ölçeğin alt boyutlarında da daha yüksek olduğunu göstermektedir.

4.2.2.2. Yaş Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre etik değerlere yatkınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4.5’te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre etik değerlere yatkınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin kruskal-wallis h testi sonuçları.

	Yaş*	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Farkın Kaynağı
Genel	a	458	367,61	7,741	2	,021	a>b
	b	218	328,68				
	c	30	318,42				
Sevgi-Saygı	a	458	358,96	4,452	2	,108	-
	b	218	349,96				
	c	30	295,88				
Adalet-Dürüstlük	a	458	353,70	2,303	2	,316	-
	b	218	358,67				
	c	30	312,90				
İşbirliği	a	458	367,55	8,562	2	,014	a>b
	b	218	328,47				
	c	30	320,88				

*a=(25-35), b=(36-45), c=(46-55)

Tablo 4.5’te beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre etik değerlere yatkınlık düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “25-35” yaş grubundaki öğretmenlere, en düşük sıra ortalamasının ise “46-55” yaş grubundaki beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlar öğretmenlerin etik

değerlere yatkınlık düzeylerinin yaş değişkenine göre değiştiğini göstermektedir. Ayrıca grupların sıra ortalamaların istatistiki olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($\chi^2=7,741$; $p<.05$). Etik değerlere yatkınlık ölçeği alt boyutlarından alınan puanları yaş değişkenine göre incelediğimizde “işbirliği” alt boyutunda grupların sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($\chi^2=8,562$; $p<.05$). “25-35” yaş grubunda olan öğretmenler en yüksek sıra ortalamasına sahip iken en düşük sıra ortalamasının ise “46-55” yaş grubunda olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Sevgi-saygı” alt boyutunda ($\chi^2=4,452$; $p>.05$) ve “adalet-dürüstlük” alt boyutunda ($\chi^2=2,303$; $p>.05$) ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Grupların sıra ortalamaları incelendiğinde “sevgi-saygı” alt boyutunda en yüksek sıra ortalaması “25-35” yaş grubundaki öğretmenlere ait iken “adalet-dürüstlük” alt boyutunda en yüksek sıra ortalaması ise “36-45” yaş grubundaki öğretmenlere ait olduğu görülmektedir.

4.2.2.3. Kıdem Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre etik değerlere yatkınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4.6’da sunulmuştur.

Tablo 4.6: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre etik değerlere yatkınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin kruskal-wallis h testi sonuçları.

	Kıdem*	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Farkın Kaynağı
Genel	a	427	357,26	2,133	2	,344	-
	b	245	353,07				
	c	34	309,37				
Sevgi-Saygı	a	427	351,67	4,849	2	,089	-
	b	245	364,11				
	c	34	300,00				
Adalet-Dürüstlük	a	427	347,82	8,494	2	,014	b>c
	b	245	371,36				
	c	34	296,10				
İşbirliği	a	427	357,35	2,806	2	,246	-
	b	245	353,47				
	c	34	305,44				

*a=(1-10 Yıl), b=(11-20 Yıl), c=(21-30 Yıl)

Tablo 4.6’da beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre etik değerlere yakınlık düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “1-10 yıl” arası kıdeme sahip olan öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. En düşük sıra ortalaması ise “21-30 yıl” arası kıdeme sahip olan beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlar öğretmenlerin etik değerlere yakınlık düzeylerinin kıdem değişkenine göre değiştiğini göstermesine rağmen grupların sıra ortalamaları arasında istatistiki olarak farklılaşmaya neden olmamıştır ($\chi^2=2,133$; $p>.05$). Etik değerlere yakınlık ölçeği alt boyutlarından alınan puanları kıdem değişkenine göre incelediğimizde “adalet-dürüstlük” alt boyutunda grupların sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($\chi^2=8,494$; $p<.05$). “10-20 yıl” arası kıdeme sahip öğretmenler en yüksek sıra ortalamasına sahip iken en düşük sıra ortalamasının ise “21-30 yıl” kademeli olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Sevgi-saygı” alt boyutunda ($\chi^2=4,849$; $p>.05$) ve “işbirliği” alt boyutunda ($\chi^2=2,806$; $p>.05$) ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Grupların sıra ortalamaları incelendiğinde ise en yüksek ortalamaların “10-20 yıl” kıdeme sahip öğretmenlere ait olduğu görülmektedir.

4.2.2.4. Statü Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.7: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre etik değerlere yakınlıkları ve alt boyutlarına ilişkin mann-whitney u testi sonuçları.

	Statü	N	Sıra Ortalaması	Ortalamalar Toplamı	U	Z	p
Genel	Normal Öğretmen	431	355,30	153134,00	58487,00	-,325	,745
	Uzman Öğretmen	275	350,68	96437,00			
Sevgi-Saygı	Normal Öğretmen	431	350,96	151262,50	58166,50	-,524	,600
	Uzman Öğretmen	275	357,49	98308,50			
Adalet-Dürüstlük	Normal Öğretmen	431	349,97	150835,00	57739,00	-,759	,448
	Uzman Öğretmen	275	359,04	98736,00			
İşbirliği	Normal Öğretmen	431	354,51	152795,50	58825,50	-,194	,846
	Uzman Öğretmen	275	351,91	96775,50			

Tablo 4.7’de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statülerine göre etik değerlere yakınlık düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde öğretmenlerin sıra ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir (U=58487,00; p>.05). Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise normal öğretmenlerin sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin statülerine göre incelendiğinde ölçeğin “sevgi-saygı” alt boyutunda (U=58166,50; p>.05), “adalet-dürüstlük” alt boyutunda (U=57739,00; p>.05) ve “işbirliği” alt boyutunda (U=58825,50; p>.05) sıra ortalamaların farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durum öğretmenlerinin etik değerlere yakınlıklarının statü değişkenine göre değişmediğini göstermektedir.

4.2.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişisel Değerleri ve Alt Boyutları ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, kıdem ve statü değişkenlerine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin bulgular Tablo 4.8 ile Tablo 4.11 arasında verilmiştir.

4.2.3.1. Cinsiyet Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin mann-whitney u testi sonuçları.

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Ortalamalar Toplamı	U	Z	p
Genel	Kadın	310	329,40	102114,00	53909,00	-2,779	,005
	Erkek	396	372,37	147457,00			
Disiplin ve Sorumluluk	Kadın	310	391,95	121504,00	49461,00	-4,772	,000
	Erkek	396	323,40	128067,00			
Güven ve Bağışlama	Kadın	310	314,09	97367,00	49162,00	-4,548	,000
	Erkek	396	384,35	152204,00			
Dürüstlük ve Paylaşım	Kadın	310	318,46	98723,50	50518,50	-4,133	,000
	Erkek	396	380,93	150847,50			
Saygı ve Doğruluk	Kadın	310	320,42	99329,00	51124,00	-3,888	,000
	Erkek	396	379,40	150242,00			
Paylaşım ve Saygı	Kadın	310	387,40	120095,00	50870,00	-4,631	,000
	Erkek	396	326,96	129476,00			

Tablo 4.8’de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre kişisel değer düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=53909,00; p<.05). Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise anlamlı farkın erkek öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu durum erkek öğretmenlerin kişisel değerlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu (U=49461,00; p<.05), “güven ve bağışlama” alt boyutu (U=49162,00; p<.05), “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu (U=50518,50; p<.05), “saygı ve doğruluk” alt boyutu (U=51124,00; p<.05), “paylaşım ve saygı” alt boyutunda da (U=50870,00; p<.05) öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde farklılaşmanın “disiplin ve sorumluluk”, “paylaşım ve saygı” alt boyutlarında kadın öğretmen lehine olduğu “güven ve bağışlama”, “dürüstlük ve paylaşım”, “saygı ve doğruluk” alt boyutlarında ise erkek öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir.

4.2.3.2. Yaş Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin kruskal-wallis h testi sonuçları.

	Yaş*	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Fark
Genel	a	458	362,11	4,672	2	,097	-
	b	218	344,95				
	c	30	284,17				
Disiplin ve Sorumluluk	a	458	368,11	8,745	2	,013	a>c a>b
	b	218	330,97				
	c	30	294,22				
Güven ve Bağışlama	a	458	349,15	,595	2	,743	-
	b	218	361,45				
	c	30	362,12				
Dürüstlük ve Paylaşım	a	458	362,61	4,794	2	,091	-
	b	218	343,42				
	c	30	287,60				
Saygı ve Doğruluk	a	458	367,70	9,471	2	,009	a>c a>b
	b	218	335,31				
	c	30	268,92				
Paylaşım ve Saygı	a	458	375,61	21,552	2	,000	a>c a>b
	b	218	313,49				
	c	30	306,77				

*a=(25-35), b=(36-45), c=(46-55)

Tablo 4.9’da beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kişisel değer düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “25-35” yaş grubunda olan öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. En düşük sıra ortalaması ise “46-55” yaş grubunda olan beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçların öğretmenlerin kişisel değer düzeylerinin yaş değişkenine göre değiştiğini göstermesine rağmen grupların sıra ortalamaları arasında istatistiki olarak farklılaşmaya neden olmamıştır ($\chi^2=4,672$; $p>.05$). Kişisel değer ölçeği alt boyutlarından alınan puanları incelediğimizde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu ($\chi^2=8,745$; $p<.05$), “saygı ve doğruluk” alt boyutu ($\chi^2=9,471$; $p<.05$), “paylaşım ve saygı” alt boyutu ($\chi^2=21,552$; $p<.05$) sıra ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılaşmanın olduğu alt boyutlarda en yüksek sıra ortalaması “25-35” yaş aralığına sahip öğretmenlere ait iken en düşük sıra ortalaması ise “46-55” yaş aralığındaki öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Güven ve bağışlama” alt boyutu ($\chi^2=,595$; $p>.05$) ile “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutundan ($\chi^2=4,794$; $p>.05$) alınan sıra ortalamalarının ise gruplar arasında istatistiki olarak farklılaşmaya neden olmadığı tespit edilmiştir.

4.2.3.3. Kıdem Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.10’da beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdemlerine göre kişisel değer düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “11-20” yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. En düşük sıra ortalaması ise 21-30 yıl arası kıdeme sahip olan beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin kişisel değer düzeylerinin değişmesinde bir etken olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin kişisel değer düzeylerinin kıdem değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2=9,662$; $p<.05$). Kişisel değer ölçeği alt boyutlarından alınan puanları kıdem değişkenine göre incelediğimizde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu ($\chi^2=7,779$; $p<.05$), “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu ($\chi^2=7,532$; $p<.05$), “saygı ve doğruluk” alt boyutu ($\chi^2=13,263$; $p<.05$), “paylaşım ve saygı” alt boyutu ($\chi^2=15,615$; $p<.05$) sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. “1-10 yıl” arası kıdeme sahip öğretmenler en yüksek sıra ortalamasına sahip iken en düşük sıra ortalamasının ise “21-30 yıl” kıdemi olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Güven ve bağışlama” alt boyutunda ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak

farklılaşmadığı ($\chi^2=5,651$; $p>.05$), grupların sıra ortalamaları incelendiğinde ise en yüksek ortalamanın “11-20 yıl” kıdeme sahip öğretmenlere ait olduğu görülmektedir.

Tablo 4.10: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin kruskal-wallis h testi sonuçları.

	Kıdem*	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlı Farkın Kaynağı
Genel	a	427	356,75	9,662	2	,008	a>c b>c
	b	245	362,45				
	c	34	248,15				
Disiplin ve Sorumluluk	a	427	363,13	7,779	2	,020	a>c b>c
	b	245	348,20				
	c	34	270,78				
Güven ve Bağışlama	a	427	342,78	5,651	2	,059	-
	b	245	377,32				
	c	34	316,53				
Dürüstlük ve Paylaşım	a	427	364,45	7,532	2	,023	a>c b>c
	b	245	345,93				
	c	34	270,54				
Saygı ve Doğruluk	a	427	365,73	13,263	2	,001	a>c b>c
	b	245	348,34				
	c	34	237,12				
Paylaşım ve Saygı	a	427	373,35	15,615	2	,000	a>c a>b
	b	245	327,39				
	c	34	292,34				

*a=(1-10 Yıl), b=(11-20 Yıl), c=(21-30 Yıl)

4.2.3.4. Statü Değişkeni ile İlgili Bulgular

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11’de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statülerine göre kişisel değer düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde öğretmenlerin sıra ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir ($U=58901,00$; $p>.05$). Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise normal öğretmenlerin sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin statülerine göre incelendiğinde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu ($U=56705,50$; $p>.05$), “güven ve bağışlama” alt boyutu ($U=54757,00$; $p>.05$), “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu ($U=55257,50$; $p>.05$), “saygı ve doğruluk” alt boyutu ($U=55374,50$; $p>.05$) sıra ortalamalarının farklılaşmadığı görülmektedir. “Paylaşım ve saygı” alt

boyutunda ($U=50499,50$; $p<.05$) ise öğretmenlerin sıra ortalamalarının normal öğretmenler lehine anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.11: Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statü değişkenine göre kişisel değerleri ve alt boyutlarına ilişkin mann-whitney u testi sonuçları.

	Statü	N	Sıra Ortalaması	Ortalamalar Toplamı	U	Z	p
Genel	Normal Öğretmen	431	354,34	152720,00	58901,00	-,137	,891
	Uzman Öğretmen	275	352,19	96851,00			
Disiplin ve Sorumluluk	Normal Öğretmen	431	359,43	154915,50	56705,50	-1,042	,297
	Uzman Öğretmen	275	344,20	94655,50			
Güven ve Bağışlama	Normal Öğretmen	431	343,05	147853,00	54757,00	-1,707	,088
	Uzman Öğretmen	275	369,88	101718,00			
Dürüstlük ve Paylaşım	Normal Öğretmen	431	362,79	156363,50	55257,50	-1,551	,121
	Uzman Öğretmen	275	338,94	93207,50			
Saygı ve Doğruluk	Normal Öğretmen	431	362,52	156246,50	55374,50	-1,500	,134
	Uzman Öğretmen	275	339,36	93324,50			
Paylaşım ve Saygı	Normal Öğretmen	431	373,83	161121,50	50499,50	-3,930	,000
	Uzman Öğretmen	275	321,63	88449,50			

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen verilerden ulaşılan sonuçlar iki başlık altında incelenmiştir. Birinci bölümde beden eğitim öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık ve kişisel değer düzeylerine ait betimsel sonuçlara, ikinci bölümde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık ve kişisel değer düzeylerinin bağımsız değişkenlere göre incelenmesi sonucunda ulaşılan ilişkisel sonuçlara yer verilmiştir.

Bu araştırmayı bu konuda yapılan diğer araştırmalardan ayıran temel farklılık; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin davranışlarının etik olup olmadığı değil, etik duyarlılıklar düzeylerinde fark yaratan betimleyici faktörleri belirlemek ve yorumlamaktır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık düzeylerinin, ölçeğin genelinde “kesinlikle katılıyorum” seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin düzeylerinin ölçeği oluşturan “sevgi-saygı”, “adalet-dürüstlük” ve “işbirliği” alt boyutlarında da “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık düzeylerinin hem ölçeğin geneli hem de alt boyutları açısından yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin, ölçeğin genelinde “katılıyorum” seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde öğretmenlerin düzeylerinin “disiplin ve sorumluluk”, “dürüstlük ve paylaşım”, “paylaşım ve saygı” alt boyutlarında “kesinlikle katılıyorum”; “saygı ve doğruluk” alt boyutunda “katılıyorum”; “güven ve bağışlama” alt boyutunda ise “kararsızım” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değer düzeylerinin ölçeğin geneli ile “saygı ve doğruluk” alt boyutunda orta düzeyde; “disiplin ve sorumluluk”, “güven ve bağışlama”, “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutlarında yüksek düzeyde, “güven ve bağışlama” alt boyutunda ise düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırma sürecinde elde edilen verilere göre etik değerlere yakınlık ölçeği ile kişisel değer ölçeği arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Determinasyon katsayısı ise etik değerlere yakınlık üzerindeki toplam varyansın yaklaşık %7'sinin kişisel değerlerden kaynaklandığı göstermektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin etik değerlere yakınlık düzeyleri cinsiyet değişkenine göre ölçeğin genelinde anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise anlamlı farkın kadın öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde ölçeğin “sevgi-saygı” alt boyutunda, “adalet-dürüstlük” alt boyutunda ve “iş birliği” alt boyutunda da kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise ölçeğin alt boyutlarında anlamlı farkın kadın öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadın beden eğitim öğretmenlerinin etik değerlere yakınlıklarının ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında daha yüksek olduğunu göstermektedir. Etik değerler açısından araştırma yapan diğer çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur (62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81).

Kadın öğretmenlerin lehine çıkan bu sonuçların temelinde bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha duygusal yapıda olması fikri ön plana çıkmaktadır. Kadınların duygusallığına yönelik önyargılı ve olumsuz düşünceler, uzun yıllardır kadınların sosyal, profesyonel ve politik bağlamlarda karar alma kapasitelerine zarar veren sınırlara sebep olmuştur. Geçmişte, kadınların duygusallığının, etik kararlar alma kabiliyet ve ehliyetlerini de olumsuz etkilediği düşünülmekteydi. Kadınlar etik değerler bakımından erkeklerden aşağı görülüyordu çünkü mantıkları değil duygularıyla karar alıyorlardı. Bu eski düşüncenin aksine bugün, suçluluk gibi öz bilince dayalı etik duyguların etik kararlar almada ve etik davranmada oldukça önemli olduğunu bilmekteyiz. Daha da önemlisi, araştırmalar kadınların erkeklerden daha duygusal olduğunu göstermese de kadınların suçluluk ve utanç duygularını hissetmeye daha yakınlık olduğunu gösteriyor. İş dünyasına yönelik çalışmalardan birkaçına göre, kadınlar, görüşmelerde yalan söylemek, kuralları esnetmek gibi bireysel ya da mesleki avantajlar kazandıracak ancak sonrasında somut zarara yol açacak gayriahlaki eylemlere girişmekten erkeklere kıyasla daha çok çekiniyorlar. Biz de çalışmamızda cinsiyet farklılıklarının nedenlerini anlamada duyguların oldukça önemli olabileceğini varsaydık. Özellikle, kadınların gayriahlaki

eylemlere girişmedeki çekimserliğinin, suçluluk ve utanç duygularını hissetmeye yönelik yüksek yatkinliklarından kaynaklanabileceğini düşünürüz.

Bu sonuçlara bakarak kadınlar erkeklerden daha ahlaklı davranıyor diyemeyiz ancak belirli durumlarda ortaya çıkan gayriahlaki davranışların duygusal dinamiklerinde yatan cinsiyet farklılıklarını anlama yolunda bizleri aydınlatabilir. Gayriahlaki bir davranışı gerçekleştirmeyi göze almaya değer olup olmadığına yönelik kadın öğretmenlerin ve erkek öğretmenlerin birbirinden farklı değerlendirmelerini tanımlamak, etik kararları şekillendiren kişiler arası değerlendirmelerin daha iyi anlaşılmasına ışık tutacaktır.

Etik değerlere yatkinliğin cinsiyet değişkenine göre incelendiği bazı çalışmalarda ise bizim çalışmamızın aksi yönde yani erkekler lehine sonuçların çıktığı görülmüştür (82, 83, 84, 85). Bunun dışında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilemeyen çalışmalar da vardır (67, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 80, 97,98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108).

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin etik değerlere yatkinlik düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin yaş değişkenine göre etik değerlere yatkinlik düzeyleri incelendiğimizde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “25-35” yaş grubundaki öğretmenlere, en düşük sıra ortalamasının ise “46-55” yaş grubundaki beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarından alınan puanları yaş değişkenine göre incelediğimizde “iş birliği” alt boyutunda grupların sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. “25-35” yaş grubunda olan öğretmenler en yüksek sıra ortalamasına sahip iken en düşük sıra ortalamasının ise “46-55” yaş grubunda olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Sevgi-saygı” alt boyutunda ve “adalet-dürüstlük” alt boyutunda ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş değişkenine göre mesleki etik algılarında anlamlı farklılıklar tespit edilen araştırmalar da bu çalışmayı destekler niteliktedir (68, 108, 66, 109, 110, 111, 102, 112, 113, 89, 114).

Tespit edilen bu anlamlı farklılıklar genç yaştaki öğretmenlerimizin işe yeni başlama heyecanı, yaşlarının özellikle ortaöğretim kurumundaki öğrencilerle arasında çok büyük fark oluşturmaması, sosyalleşmeye ve beraber vakit geçirmeye daha ılımlı bakmaları, kendilerine yönelen ve etik olmayan davranışlara karşı daha belirgin tepki

vermeleri gibi faktörlerle yorumlanmıştır. Yaş bakımından diğer öğretmenlerimizden genç olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okullarda ve iş yerinde etik dışı davranış sonucu karşılaşacağı yaptırımın getirdiği olumsuzluğu yaşamaktan çekinmeleri de diğer bir faktör olarak söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde mesleki etik algılarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığını tespit eden yayınlar da yer almaktadır (87, 88, 115, 116, 90, 95, 94, 107).

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre etik değerlere yakınlık durumları incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “1-10 yıl” arası kıdeme sahip olan öğretmenlere, en düşük sıra ortalamasının ise “20-30 yıl” arası kıdeme sahip olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Göreve yeni başlayan ya da görevinin henüz ilk yıllarını çalışmakta olan öğretmenlerin etik duyarlılıklarının yüksek olmasını eğitim fakültesinden yeni mezun olmaları ve bilgilerini alanda aktarmaya olan heveslerinin yüksek olması şeklinde yorumlayabiliriz. Yeni bir iş, yeni öğrenciler ve alanına ait taze bilgilerle donanmış olan öğretmen mesleğinin ilk yıllarında etik ve ahlaki bakış açısını derslerinde de yansıtabilir.

Elde edilen sonuçlar öğretmenlerin etik değerlere yakınlık düzeylerinin kıdem değişkenine göre değiştiğini göstermesine rağmen grupların sıra ortalamaları arasında istatistiki olarak farklılaşmaya neden olmamıştır. Ölçeğin alt boyutlarından alınan puanları kıdem değişkenine göre incelediğimizde ise “adalet-dürüstlük” alt boyutunda grupların sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. En yüksek sıra ortalaması “10-20 yıl” arası kıdemi olan beden eğitimi ve spor öğretmenleri olduğu görülürken, en düşük sıra ortalamasının ise “20-30 yıl” kıdemi olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. “Sevgi-saygı” alt boyutunda ve “iş birliği” alt boyutunda ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışmadan yola çıkarak alan yazın incelendiğinde kıdem değişkeninin etik değerlerle anlamlı bir fark oluşturduğu çalışmalara rastlanmıştır (103, 111, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124). Buna karşın kıdem değişkeninin etik duyarlılık düzeylerini etkilemediği çalışmalar da mevcuttur (66, 75, 87, 88, 94, 95, 109, 112, 115, 125).

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statülerine göre etik değerlere yakınlık düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde öğretmenlerin sıra ortalamalarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Gruplara ait

sıra ortalamaları incelendiğinde ise normal öğretmenlerin sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin statülerine göre incelendiğinde ölçeğin “sevgi-saygı” alt boyutunda, “adalet-dürüstlük” alt boyutunda ve “iş birliği” alt boyutunda sıra ortalamaların farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin etik değerlere yatkınlıklarının statü değişkenine göre değişmediğini göstermektedir.

Araştırmamıza katılan öğretmenlerden başöğretmen unvanına sahip olan öğretmen sayısı anlamlı farklılık oluşturacak yüzdeye sahip değildir. Bunun sebebinin uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik sınavının ülkemizde 2005 yılından beri yapılmaması olarak belirtilebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişisel değerlerinin, öğretmenlik mesleğini yönelik tutumlarını etkileyen önemli bir değişken olduğunu belirtebiliriz. Bütün öğretmenlerimizde olduğu gibi beden eğitimi ve spor alanında da öğretmenlerimiz disiplin, sorumluluk, güven, bağışlama, dürüstlük, paylaşım saygı, doğruluk gibi özellikleri bünyesinde taşımaktadır. Bulgularımız öğretmenlerimizin cinsiyet, yaş, statü ve kıdem değişkenine göre bu değerlerin farklılaşp farklılaşmadığını yordamaya yöneliktir.

Öğretmenlerin kişisel değer düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ölçeğin genelinde kadın ve erkek öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise anlamlı farkın erkek beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuç, ölçeğin genelinde erkek beden eğitimi ve spor öğretmenlerin kişisel değerlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu, “güven ve bağışlama” alt boyutu, “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu, “saygı ve doğruluk” alt boyutu ve “paylaşım ve saygı” alt boyutunda da öğretmenlerin sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde farklılaşmanın “disiplin ve sorumluluk”, “paylaşım ve saygı” alt boyutlarında kadın öğretmen lehine olduğu “güven ve bağışlama”, “dürüstlük ve paylaşım”, “saygı ve doğruluk” alt boyutlarında ise erkek öğretmenler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kişisel değer düzeyleri incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “25-35” yaş grubunda olan

öğretmenlere en düşük sıra ortalamasının ise “46-55” yaş grubunda olan beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar öğretmenlerin kişisel değer düzeylerinin yaş değişkenine göre değiştiğini göstermesine rağmen grupların sıra ortalamaları arasında istatistiki olarak farklılaşmaya neden olmamıştır. Kişisel değer ölçeği alt boyutlarından alınan puanları incelediğimizde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu, “saygı ve doğruluk” alt boyutu ve “paylaşım ve saygı” alt boyutu sıra ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılaşmanın olduğu alt boyutlarda en yüksek sıra ortalaması “25-35” yaş aralığına sahip öğretmenlerde olduğu görülürken en düşük sıra ortalaması ise “46-55” yaş aralığındaki öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. “Güven ve bağışlama” alt boyutu ile “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutunda ise gruplar arasında istatistiki olarak farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin kişisel değer ölçeğinden aldıkları puanların kıdem değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Alınan puanlar incelendiğinde ölçeğin genelinde en yüksek sıra ortalamasının “11-20” çalışma yılı aralığında kıdeme sahip olan öğretmenler olduğu görülürken, en düşük sıra ortalamasının ise “21-30” yıl arası kıdeme sahip olan beden eğitimi öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin kişisel değer düzeylerinin değişmesinde bir etken olduğunu göstermektedir. Kişisel değer ölçeği alt boyutlarından alınan puanları kıdem değişkenine göre incelediğimizde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu, “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu, “saygı ve doğruluk” alt boyutu, “paylaşım ve saygı” alt boyutu sıra ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. “1-10 yıl” arası kıdeme sahip öğretmenler en yüksek sıra ortalamasına sahip iken en düşük sıra ortalamasının ise “21-30 yıl” kıdemi olan öğretmenlere ait olduğu tespit edilmiştir. “Güven ve bağışlama” alt boyutunda ise gruplara ait sıra ortalamalarının istatistiki olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin statülerine göre kişisel değer düzeylerinin ölçeğin genelinde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Gruplara ait sıra ortalamaları incelendiğinde ise normal öğretmenlerin sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları öğretmenlerin statülerine göre incelendiğinde “disiplin ve sorumluluk” alt boyutu, “güven ve bağışlama” alt boyutu, “dürüstlük ve paylaşım” alt boyutu, “saygı ve doğruluk” alt boyutu sıra ortalamalarının farklılaşmadığı “paylaşım ve saygı” alt boyutu sıra ortalamalarının ise normal öğretmenler lehine anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. . Bunu araştırmaya katılan öğretmenlerimizin büyük çoğunluğunun normal öğretmen olması şeklinde yorumlayabiliriz

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin normal öğretmen, uzman öğretmen ya da başöğretmen unvanıyla çalışırken etik duyarlılık düzeylerini ya da kişisel değerlerini etkileyen belirgin farkların tespit edilmemesi, öğretmenlerimizin özverili çalışmalarında daha çok içsel motivasyonu kullanmalarından kaynaklanmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

KAYNAKLAR

1. Aak M. Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı. İstanbul: Yayıncılık Matbaası; 2005.
2. Karaküçük S. Beden eğitimi öğretmenlerinin faaliyet alanları. Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Yayınları; 1991.
3. Kılıçgil E. Sosyal Çevre-Spor İlişkileri Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama, Ankara, Bağırhan Yayınevi; 1998.
4. Çöndü A. Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 1999.
5. Duğan Ö. “Spor yöneticilerinin etik kod analizi: ölçek geliştirme çalışması” [Yüksek lisans tezi]. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi; 2006.
6. Nutall J. Ahlak üzerine araştırmalar. (Çeviren, Abdullah Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları; 1997.
7. Aydın İP. Yönetmel mesleki ve örgütsel etik. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2001.
8. Durkheim E. Sosyoloji Dersleri. İstanbul: İletişim Yayınları; 2006.
9. Erdemli A. Fair play ve olimpizm, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi. Ankara: Ankara Yayınları; 1993.
10. Lee SM, Burgeson CR, Fulton J.E. ve C.G.Spain, Physical education and physical Activity: Results From The School Health Policies And Programs Study 2006. Journal Of School Health. 2007; 77(8): 436.
11. Selçuk H. İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi. İstanbul: Ders Kitapları A.Ş; 1990.
12. Yangın E. Beden Eğitimi Öğretmenleri Kılavuzu. İstanbul: Meb Yayınları; 1997.

13. Yıldırım İ. Sporda fair play kavramının tarihsel boyutları. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Teknolojisi Yayınları; 1993.
14. Voigt D. Spor Sosyolojisi. Alkım Yayınları; 1998.
15. Hergüner G. Farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. [Doktora Tezi] Ankara: Gazi Üniversitesi; 2001.
16. DPT, Devlet Planlama Teşkilatı. Sekizinci 5 yıllık kalkınma planı beden eğitimi, spor ve İstanbul olimpiyatları özel ihtisas komisyonu raporu. Ankara: Yayın no:2513, ÖİK:530, 2000.
17. Fişek K. Devlet politikası ve toplumsal yargıyla ilişkileri açısından spor yönetimi, Ankara Üniversitesi Sbf Yayınları; Ankara: 1982.
18. Eyüpoğlu S. ve Cimköz M.A. İstanbul: Remzi Kitabevi; 1962.
19. Karadağ S. İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2012.
20. Meb, Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri. [İnternet] 2009. [Erişim tarihi 10 Nisan 2023]. <https://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste>.
21. Albez C. Türk milli eğitimin genel amaçları bağlamında Ömer Seyfettin' in eserlerindeki çocuk imgesi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2009.
22. Sınay A. Futbol ile ilişkili şiddet olaylarına yönelik haberlerin gazetecilik meslek etiği ilkeleri açısından değerlendirilmesi. [Yüksek lisans tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2010.
23. Dolaşır S. Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri. [Doktora tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2005.
24. Güner S. Avukatlık meslek etiği. Ankara Barosu Dergisi; 2002. Sayı:2
25. Topçu E. Ü. Etik ve sportmenlik ilişkisi. [Yüksek lisans tezi]. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2013.
26. Çalışlar A. Ansiklopedik Kültür Sözlüğü. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi; 1983.

27. Kuçuradi İ. Etik. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları; 1999.
28. Haynes F. Eğitimde Etik. (Çeviren, Semra Kunt Akbaş). İstanbul: Ayrıntı Yayınları; 2002.
29. Pieper A. Etiğe Giriş. İstanbul: Ayrıntı Yayınları; 1999.
30. Öztürk E. Etik ve Ahlak Kavramları. Sporda Meslek Etiği. 2023.
31. Şahin M. Spor ahlakının temel sorunları. [Doktora tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 1995.
32. Obuz Ü. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri. [Yüksek lisans tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2009.
33. Orhun A. Fair play okul sporunda bir eğitim ilkesidir, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, 20-22 Kasım 1992, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Teknolojisi Y.O. Yayını No 1; 1991.
34. Williams B. Ethics and the limits of philophy. USA, Harward University: Pres Cambridge Massachusetts. 1985.
35. Tepe H. Etik Metaetik, (20. Yüzyıl etiğinde normatiflik tartışması). Türkiye Felsefe Kurumu. Ankara: 1992.
36. Lenk H. Sportwissenschaft, 1980; 10 (4): 417, 36
37. Ateşoğlu M. Sporda Erdemlik: Fair Play. Ankara: Gsb Yayınları; 1974.
38. Aracı H. Lise Beden Eğitimi Ders Programları. Ankara: Nobel Yayınları; 2001.
39. Dowling F. K. S. An analysis of the ideological work of the discourses of 'fair play' and moral education in perpetuating inequitable gender practices in PETE. Physical Education and Sport Pedagogy, 2011; 16(2): 197-211.
40. Ford D. W, Jubenville C. B, Phillips M.B. The effect of the STAR Sportsmanship education module on parents' self-perceived sportsmanship behaviors in youth sport. Journal of Sport Administration & Supervision, 2012; 4(1): 114-126.

41. Çağdaş C. A. Z, İkizler H. C. Üniversite öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranış düzeyleri ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. Spor Eğitim Dergisi. 2019; 3(1): 25-35.
42. Cohen L, Manion, L. & Morrison K. Research methods in education (6th edition). USA: Routledge; 2007.
43. Creswell J. W. Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları, (Çev.Ed. S. Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap; 2014.
44. Frankel J. R, Wallen N. E. How to design and evaluate research in education.(6. Baskı), McGraw Hill; 2006.
45. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları; 2009.
46. Büyüköztürk Ş, Kılıç Ç, Akgün E, Karadeniz Ö.E, Ş ve F Demirel, Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi; 2013.
47. Kılıç S. Örneklem yöntemleri. Journal of Mood Disorders, 2013; 3(1): 44-6.
48. Yener Ö, Abdulkadir G. Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. 2007; (15): 394-422.
49. Kırca N, Bademli K, Özgönül M. L. Öğrenci hemşirelerin etik değerlere yatkınlık durumlarının belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2020; 23(3): 410-417.
50. Altınok V. Eğitim sürecinde öğrencilerin etik değerlere yatkınlık düzeyleri. 2020.
51. Parlar H, Cansoy R. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bir yordayıcısı olarak bireysel değerler. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2016; 44(44): 125-142.
52. Kozikoğlu İ, Bekler Ö. Öğretmenlerin mesleki değerlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi. 2019; 17(38): 171-206.
53. Yaşar M. İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2014; 36: 59-75.

54. Asan T, Ekşi F, Doğan A, Ekşi H. Bireysel değerler envanterinin dilsel eşdeğerlik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2008; 27: 15-38.
55. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Güncelleştirilmiş Geliştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005,
56. Can A. SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Pegem Akademi. 2018.
57. Kalaycı Ş. SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (Vol. 5). Ankara: Asil Yayın Dağıtım; 2010.
58. Hair J. F, Black W. C, Babin B. J, Anderson R. E. & Tatham R. L. Multivariate data analysis: Pearson Education Limited. 2013.
59. Tabachnick and Fidell, B.G. Tabachnick, I.s. fidell using multivariate statistics (sixth ed.) Pearson, Boston: 2013
60. George D, Mallery M. SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. 17.0 update (10a ed.) Boston: 2010.
- 61- Taşdemir M. Eğitimde planlama ve değerlendirme: Program, öğretim, yönetim ve değerlendirme. Ocak Yayınları; 2000.
62. Doğaner S, Özbek O. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleki etik ilkelere ve öğretmenliğe yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2019; 17(1): 197-208.
63. Acar G, Kaya M. Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarına ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi. 2012.
64. Pelit E, Güçer E. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi. 2006.
65. Altınkurt Y, Yılmaz K. Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2011.
66. Namlı N. Sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerine uyma düzeyleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2017; 10(49).

67. Özyer K, Azizoglu Ö. Demografik Değişkenlerin Kişilerin Etik Tutumları Üzerindeki Etkileri. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2010; 6(2): 59-84.
68. Daştan ve ark. Muhasebe eğitiminde etik ikilem ve etik karar alma konularına yönelik ktü-iibf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2015; 11(1): 75-92.
69. Yücenurşen M, Duman H, Polat Y. Muhasebe eğitimi alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin etik davranışlarının tespiti üzerine bir araştırma: Ortaköy MYO Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 2017; 20(2): 96- 110.
70. Güney C. Muhasebe meslek mensubu adaylarının mesleki etik algısı üzerine bir araştırma: Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 2018; 17(65): 295-316.
71. Kaya İ. Etik değerlere yakınlık ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal Of International Social Research*. 2015; 8(41).
72. Uyar S, Kahveci A, Yetkin N. Öğrencilerin muhasebe meslek etiği algısı: Altso meslek yüksekokulu örneği. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2015; 8 (2): 237-247.
73. Alkan G. İ. Muhasebe Eğitiminde Etik: Ön lisans öğrencilerinin etik algılarına yönelik bir araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 2015; 6(2): 113-125.
74. Küçükkaraduman E. İlköğretim okul müdürlerinin etik davranışlarının incelenmesi. [Yüksek lisans tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2006.
75. Kentsu J. Okul yöneticilerinin kişilik özelliklerinin örgütsel etik üzerine etkisi. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi; 2007.
76. Uğurlu C. T. Öğretmenlerin eğitim müfettişlerinin etik davranışlarına ilişkin görüşleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2010; 1(2): 66–78.
77. Yılmaz K, Altinkurt Y. Öğretmen adaylarının mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *İş Ahlakı Dergisi*. 2009; 2(2): 71–88
78. Jones T. M. ve Gautschi F. H. Will the ethics of business change? A survey of future executives. *Journal of Business Ethics*. 1998; 7(4): 231–248.

79. Yılmaz E. Öğretmenlerin değer tercihlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Değerler eğitimi dergisi. 2009; 7(17): 109-128.
80. Koç M. H. Lise öğretmenlerinin kişisel ve mesleki değerlere ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. [Doktora tezi]. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi; 2017.
81. Yılmaz K. Üniversite öğrencilerinin dini yönelimleri ile bireysel değerleri arasındaki ilişki. Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute. 2013; 16: 29.
82. Tuncel S, Büyüköztürk Ş. Antrenörlerin mesleki etik ilkeleri nelerdir? Nasıl ölçülür? Ölçek geliştirme: ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2009; 7(4): 159-168.
83. Sarı E. Öğretmen adaylarının değer tercihleri: giresun eğitim fakültesi örneği. Journal of Values Education, 2005. 3(10).
84. Çileli M, Tezer E. Life and value orientations of turkish university students, adolescence. 1998; 33(129): 219-228.
85. Dilmaç B, Bozgeyikli H, & Çikili Y. Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi. 2008; 6(16): 69-91.
86. Karayol M, ve Eroğlu Y. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki etik ve mesleki motivasyon durumlarının incelenmesi: Muş İli Örneği. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2020; 8(2): 655-664.
87. Özbek O. Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri. [Doktora Tezi] Ankara: Ankara Üniversitesi; 2003.
88. Mabagala S. The influence of physical education teachers' demographic variables on compliance with the professional code of ethics and conduct in tanzania. Journal Of Physical Education And Sport. 2014; 14: 619-625.
89. Toprakçı E, Bozpolat E, Buldur S. Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2010; 1(2):35- 50.
90. Dolaşır T, Büyüköztürk Ş. Antrenörlerin mesleki etik ilkeleri nelerdir? Nasıl ölçülür? Ölçek geliştirme: ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği. Spormetre. 2009; 7(4): 159-68.

91. Yıldız E. Öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uygun davranma algılarının işe yabancılaşma- yaşam doyumu ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. [Yüksek lisans tezi]. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi; 2016.
92. Dayanç T. Sınıf öğretmenliği aday öğretmenlerinin mesleki etik konusundaki görüşleri ve mesleki etik ikilemleri çözümüleme biçimleri. [Yüksek lisans tezi]. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi; 2007.
93. Kılıç E, Özgür Ö. Öğretmen adaylarının duygusal zekâ düzeyleri ve etik muhakeme yetenekleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2009.
94. Özivgen H, ve Karaçam A. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadıkları etik ikilemlerin mesleki hazları ile ilişkisinin incelenmesi; Küçükçekmece örneği. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi. 2020; 2(2): 14-25.
95. Erdoğan O. Ethical dilemmas that school administrators and teachers experience: An analysis related to demographic variables. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin yaşadıkları etik ikilemler: demografik değişkenler açısından bir inceleme. Educational Administration: Theory & Practice. 2019; 25(3): 569-619.
96. Obuz Ü. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri. [Yüksek lisans tezi]. Adana: Çukurova Üniversitesi; 2009.
97. Taş F. Üniversite öğrencilerinin etik değerlere yatkınlık durumları ve ilişkili faktörler. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2018.
98. Akbaba A. ve Erenler E. Etik karar verme ve cinsiyet farklılıkları üzerine bir araştırma. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2011.
99. Güven Ö. ve Öncü E. Antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algısı ölçeğinin geliştirilmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2012.
100. Caz Ç. Antrenörlerin sergilemiş olduğu etik dışı davranışların sporcu gözüyle değerlendirilmesi. Gelecek Vizyonlar Dergisi. 2019.
101. Certel Z. Alkış A. ve Gürpınar B. Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin antrenör ve sporcu gözüyle değerlendirilmesi. Mediterranea Journal Of Humanities. 2018; 8(2).

102. Guvendi B. ve Isim T. Moral disengagement level of team athletes depending on unethical behaviors they perceived from their coaches. *Journal of Education and Learning*. 2019; 8(4).
103. Sarıgöl F. & Kana F. *Social Sciences Studies Journal*. 2018.
104. Aydın E. Beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel değerleri ile mesleki motivasyon ve mesleki yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*. 2020; 14(1): 13-24.
105. McEvoy J. Person-organization values congruence and the work commitment of high-school principals. [Doktora tezi]. California: University of San Francisco; 2004.
106. Özen F. Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin zamanla öğretmenlik meslek etiği algılarındaki değişim. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 2017.
107. Altuntaş E. Kul M. ve Karataş İ. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2016; 2(2).
108. Semerci N, Semerci Ç. Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Elazığ: 2004.
109. Sakin A. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşleri ile ahlaki yargı düzeyleri ve öğretmenlik tutumlarının incelenmesi. [Doktora Tezi] İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2007.
110. Kepenek Ö. Öğretmenlik meslek etik ilkelerinin örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi (Kocaeli İli Örneği). [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi; 2008.
111. Uğraş S. Beden Eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki etik ve mesleki motivasyon durumlarının değerlendirilmesi. [Doktora Tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi; 2018.
112. Çelebi N, Akbağ M. A study for identification of ethical conduct of the teachers working at public high schools. *International Online Journal of Educational Sciences*. 2012; 4(2): 425-441.

113. Celep C. Doyuran Ş. Sarıdede U. Değirmenci T. Eğitim örgütlerinde çok boyutlu iş etiği ve örgütsel adanmışlık. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Elektronik Bildiri Kitabı. Malatya: İnönü Üniversitesi. 2004.
114. Şişman M. Acat M. B. Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2003; 13(1): 235-250.
115. Duran K. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışları algılama düzeylerinin ve etik ikilemleri çözümlenmelerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi; 2014.
116. Aydemir F. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi; 2012.
117. Kepenek Ö. Öğretmenlik meslek etik ilkelerinin örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi (Kocaeli İli Örneği). [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi; 2008.
118. Aydemir F. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Malatya: İnönü Üniversitesi; 2012.
119. Şengül B. Öğretmenlerin etik davranışlarının incelenmesi: Türkiye- Kosova karşılaştırması. [Doktora Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2013.
120. Gülcan M. G, Kılınç A. Ç. ve Çepki O. İlköğretim okulu müdürlerinin etik liderlik davranışları gösterme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Türk Eğitim Dergisi, 2012; 10(1):123-142.
121. Özdemir T. Y, Özcan M. B, Yirci O. R. Öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerine göre il/ilçe milli eğitim müdürlükleri yöneticilerinin etik liderlik davranışları. The Journal Of Academic Social Science Studies, 2013.
122. Toprakçı E. Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. 2010; 1(2).
123. Koç M. H. Lise öğretmenlerinin kişisel ve mesleki değerlere ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. [Doktora Tezi]. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi; 2017.

124. Ünlü H. Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri ve sınıf yönetimi davranışları. [Doktora Tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2008.

125. Manolova O. Mesleki etik ilkelere ilişkin türkiye ve moldova'daki ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri. Eğitim bilimleri enstitüsü, eğitim yönetimi ve politikası anabilim dalı eğitim yönetimi ve teftişi programı. [Doktora Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi; 2011.

EKLER

Ek.1. Etik Değerlere Yatkinlık ve Kişisel Değerler Envanteri Örneği

Bu çalışma Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Etik Değerlere Yatkinlık Durumları İle Kişisel Değerlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Veriler bilimsel amaç dışında kullanılmayacaktır. **Lütfen her cümleyi dikkatlice okuyarak cümlede size uygun ifadeleri X ile işaretleyerek belirtiniz. Katılımlarınız için teşekkür ederim.**

Hilal GÜREL

Cinsiyet : ( ) Kadın ( ) Erkek

Yaş: ( ) 25-35 ( ) 35-45 ( ) 45-55 ( ) 55 +

Kıdem: ( ) 1-10 yıl ( ) 10-20 yıl ( ) 20-30 yıl ( ) 30 yıl +

Statü: ( ) Normal Öğretmen ( ) Uzman Öğretmen ( ) Başöğretmen

ETİK DEĞERLERE YATKINLIK ÖLÇEĞİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Her yaştaki insana saygı duyarım.	1	2	3	4	5
2. Her yaştaki insana sevgi beslerim.	1	2	3	4	5
3. İnsan olmanın gereklerini yerine getirmeye gayret ederim.	1	2	3	4	5
4. İnsanların bana güven duymasını isterim.	1	2	3	4	5
5. Devletin malına zarar vermekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
6. Yaptığım işlerde şeffaf olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
7. Genel olarak kendimi sabırlı olarak tanımlarım.	1	2	3	4	5
8. İnsanların bana olan güvenlerini kötüye kullanmam.	1	2	3	4	5
9. Şartlar ne olursa olsun ayrımcılık yapmam.	1	2	3	4	5
10. Şartlar ne olursa olsun tarafsız davranırım.	1	2	3	4	5
11. Şartlar ne olursa olsun adaletli davranırım.	1	2	3	4	5
12. Şartlar ne olursa olsun bütün insanlara eşit davranırım	1	2	3	4	5
13. Şartlar ne olursa olsun dürüst davranırım.	1	2	3	4	5
14. Yeni şeyler yapma konusunda girişimciyimdir.	1	2	3	4	5

15.İnsanlara rol model olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
16.İnsanlarla işbirliği içerisinde çalışmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5

KİŞİSEL DEĞERLER ÖLÇEĞİ	Kesinlikle	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle	Katılıyorum
	1	2	3	4	5	1	2
1.Özgür ruhlu olmakla kendini kontrol edebilmek arasında denge kurabilirim.	1	2	3	4	5	1	2
2.İşimi yaparken doğru süreçleri takip ederim.	1	2	3	4	5	1	2
3.Dürüstlük ve doğruluk başarıyla ilişkilidir.	1	2	3	4	5	1	2
4.Özür dilemek bana göre değildir.	1	2	3	4	5	1	2
5.Bence paylaşmak iyi ve sağlıklı bir ilişkinin temelidir.	1	2	3	4	5	1	2
6.Bir şeyi yapacağını söyleyip de yapmayan insanları affedebilirim.	1	2	3	4	5	1	2
7.Diğer insanların katkısına saygı duyarım.	1	2	3	4	5	1	2
8.Hiç kimseye güvenemem.	1	2	3	4	5	1	2
9.Kendimi kaliteli bir ürün ortaya koymaya adanmışımdır.	1	2	3	4	5	1	2
10.Diğer insanların fikirlerini dinlemektense kendimi onlarla karşı karşıya kalmış buluyorum.	1	2	3	4	5	1	2
11. Dürüstlük ve bütünleşme ev dışında gerekli değildir.	1	2	3	4	5	1	2
12. Dürüstlük benim için en üstün önceliğe sahiptir	1	2	3	4	5	1	2
13. Biri benim duygularımı incittiğinde affedebilirim.	1	2	3	4	5	1	2
14.Birlikte çalıştığım insanlara saygı duyarım.	1	2	3	4	5	1	2
15.İşte adil olarak kendime düşen payı yaparım.	1	2	3	4	5	1	2
16.Bir hata yaptığımda hatamı kabul ederim	1	2	3	4	5	1	2
17.Başkalarının bakış açılarına saygı duyarım.	1	2	3	4	5	1	2
18.Başkalarına güvenmenin eski moda olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5	1	2
19.Kendi hatalarım hakkında dürüst olabilirim.	1	2	3	4	5	1	2
20.Birlikte çalıştığım insanlara saygı duyarım.	1	2	3	4	5	1	2
21. Birlikte çalıştığım insanların yorumlarını saldırgan bulursam onlara nasıl hissettiğimi söylerim	1	2	3	4	5	1	2
22.Paylaşmacı biriyimdir.	1	2	3	4	5	1	2
23.Dürüstçe fikirlerimi ifade ederim.	1	2	3	4	5	1	2
24.Geçmişte bana yanlış davranmış olan birini affederim.	1	2	3	4	5	1	2
25. İnandığım bir değer vardır	1	2	3	4	5	1	2
26. Bence özür dilemek zayıflık işaretidir	1	2	3	4	5	1	2
27.Geçmiş deneyimlerimden dolayı konuşmayacağım insanlar vardır.	1	2	3	4	5	1	2
28.Adanmış bir çalışanıam.	1	2	3	4	5	1	2

29.Kin tutarım.	1	2	3	4	5
30.Biriyle paylaşımda bulununca kendimi iyi hissedirim.	1	2	3	4	5
31.Dürüstlüğün işe yaradığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
32.İnsanlar bana güvenir.	1	2	3	4	5
33.Hedeflerim vardır.	1	2	3	4	5
34.“Özür dilerim” demek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
35.Kendimi tümüyle iyi hissetmemde paylaşmanın yeri büyüktür	1	2	3	4	5
36.Hata yapan insanları affedebilirim.	1	2	3	4	5
37.Kendimi dürüst biri olarak görürüm.	1	2	3	4	5
38.İnsanların itimat ettiği biriyimdir.	1	2	3	4	5
39.Diğer insanlara güvenmek konusunda şüpheciyimdir.	1	2	3	4	5
40.Güvenilir biriyim.	1	2	3	4	5
41.Ulaşmaya çalıştığım amaçlarım var	1	2	3	4	5
42.“Affedebilir ve unutabilirim”.	1	2	3	4	5
43.Nitelikli bir çalışma ortamına kendimi adamaktayım	1	2	3	4	5
44.Kendimi sadık bir kişi olarak tanımlarım.	1	2	3	4	5
45.İşverenimin başarılı olduğunu görmeye kendimi adadım	1	2	3	4	5
46.Sözüm senedimdir.	1	2	3	4	5
47.Sonuçları ne olursa olsun doğrulardan yanayım.	1	2	3	4	5

Ek.2. Özgeçmiş

HİHAL GÜREL

KİŞİSEL BİLGİLER

Uyruk : T.C.

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Üniversite	Kırıkkale Üniversitesi BESYO
Lise	Kırıkkale Lisesi

İŞ DENEYİMİ

2016- 2021 2021-2023	Milli Eğitim Bakanlığı – Beden Eğitimi Öğretmenliği MEB Okul Müdür Yardımcılığı
-------------------------	--

KURS / SERTİFİKA BİLGİSİ

RAM	Ergenlik Dönemindeki Öğrenciye Yaklaşım Kursu
RAM	Çocuk İhmal ve İstismarı Kursu
MEB	Madde Bağımlılığı Semineri
MEB	Akran Zorbalığı Semineri
MEB	Öğretimsel Liderlik Semineri